

A young child with curly hair is playing with wooden blocks in a playroom. The child is wearing a light blue dress and a dark blue cardigan. The child is holding a wooden block and is about to place it on a stack of other blocks. The playroom has a red armchair and a wooden table in the background.

**Vestiging in beeld.
Pedagogisch werkplan
en voorschoolse
educatie van onze
vestiging voor
dagopvang St.
Adrianusstraat
2025**

Inhoud:

1-1-2025

Inleiding.

- Pedagogisch Kompas in het kort
- Voorschoolse educatie (VE)
-

Nuttige informatie: van dagritme tot stamgroepen.

- Eigenheid van onze vestiging
- Onze vestiging
- Stamgroepen
- Vaste gezichten
- Beroepskracht-kindratio (BKR)
- Beroepskrachten in opleiding, stagiairs en vrijwilligers

Opvoeden doen we samen.

Met ouders

- Kennismaken en wennen
- De mentor
- Elkaar informeren
- Samenwerken voor de ontwikkeling van kinderen

Door groepsmanagement

- Gedifferentieerd werken
- Beredeneerd werken
- Teamwerk
- Samen kinderen volgen
- Naar een volgende groep of naar de basisschool
- Signaleren van bijzonderheden
- Pedagogisch beleid en praktijk evalueren en borgen
- Pedagogische kwaliteit – onze focus voor het komende jaar

Met andere organisaties

- Doorgaande lijn met het onderwijs
- Samenwerken met andere organisaties

In een rijke uitdagende omgeving.

- Indeling van de ruimte
- Inrichting van de hoeken en plekken
- Geordend materiaal
- Buitenruimte
- Duidelijkheid voor ieder kind

Met ruimte voor initiatief.

- Een vast maar flexibel dagritme
- Baby's en dreumesen
- Overgangen in het dagritme
- Belangrijke onderdelen in het dagritme
- Een begrijpelijke dagindeling voor ieder kind

Altijd in dialoog.

- Sensitieve responsiviteit
- Respect voor autonomie
- Structuur bieden en leidinggeven
- Praten en uitleggen
- Ontwikkeling stimuleren
- Begeleiden van onderlinge interacties

Overige pedagogische kwaliteitseisen.

- Activiteiten waarbij de stamgroep/stamgroepruimte verlaten wordt
- Extra opvang afnemen
- Inzet pedagogisch beleidsmedewerker/coach
- VE-opleidingsplan en coachingsplan
- 960 VE-uren verdelen in de periode van 2½ tot 4 jaar
- Ons VE-programma
- Bijzonderheden van onze vestiging en gemeentelijke eisen
- Specifieke VE-eisen in onze gemeente
-

Bijlage 1. De ontwikkelingsgebieden op een rij

Bijlage 2. Overzicht formulieren pedagogisch werkplan

Bijlage 3. Begrippenlijst

Bijlage 4. Gebruikte literatuur

Vestiging in beeld.

Pedagogisch werkplan van onze vestiging voor dagopvang.

Naam vestiging: Korein Dagopvang St. Adrianusstraat
Adres vestiging: St. Adrianusstraat 64, 5614 EN Eindhoven

Op onze vestiging is de leidinggevende: Vacant
Zij krijgt leiding van de districtmanager Ankie Ketelaars

Waar in dit pedagogisch werkplan 'ouders' staat, kan ouder(s)/verzorger(s) worden gelezen. Waar 'zij' staat, kan 'hij' of 'die' worden gelezen.

Inleiding.

Dit pedagogisch werkplan is bestemd voor iedereen die benieuwd is naar onze vestiging – van ouders en verzorgers tot medewerkers van de GGD. Voor onze eigen pedagogisch professionals is het een naslagwerk. Het pedagogisch werkplan beschrijft de sfeer op onze vestiging én de manier waarop we voldoen aan de wettelijke pedagogische kwaliteitseisen.

Het pedagogisch werkplan *Vestiging in beeld* ligt in het verlengde van het *Pedagogisch Kompas*, het pedagogisch beleid van Wij zijn JONG.

Pedagogisch Kompas in het kort

Kinderen zijn ontdekkers, onderzoekers, kunstenaars, kunstmakers, wetenschappers en handarbeiders – alles is in aanleg aanwezig. En elk kind is uniek. Geboren met een eigen aard, karakter, aanleg en talenten. Het is aan ons om die te zien, om ieder kind in beeld te hebben. Wij willen alle kinderen veel verschillende ervaringen bieden waardoor ze steeds een volgende stap kunnen zetten op hun ontwikkelpad. Elke dag weer.

We leren de kinderen kennen door goed naar ze te kijken en te luisteren. Voelt het kind zich goed (welbevinden)? En is de betrokkenheid hoog? Dat zijn de vragen die ertoe doen.

De antwoorden geven ons onmiddellijk feedback over onze inzet en de interactie met de kinderen. Doen we de goede dingen? We zien het direct: welbevinden en betrokkenheid zijn de graadmeters. Zowel voor een individueel kind als voor de groep.

Dagelijks stimuleren we het welbevinden en de betrokkenheid van de kinderen met vier pijlers:

- Opvoeden doen we samen

- In een rijke uitdagende omgeving
- Met ruimte voor initiatief
- Altijd in dialoog

In dit pedagogisch werkplan van de vestiging lees je hoe we praktisch invulling geven aan de vier pijlers. In het pedagogisch beleid van Wij zijn JONG lees je meer over de visie erachter.

Nieuwsgierig naar ons complete pedagogisch beleid? Kijk op onze website.

Voorschoolse educatie (VE)

Op onze vestiging bieden we voorschoolse educatie (VE). Het pedagogisch kompas is daarbij voor ons de kenmerkende visie op VE, omdat onze visie op hoe kinderen zich ontwikkelen voor kinderen met een VE-indicatie hetzelfde is als voor alle kinderen. Dit pedagogisch werkplan beschrijft ook hoe we voldoen aan de VE-eisen.

Nuttige informatie: van dagritme tot stamgroepen.

In dit hoofdstuk: een beschrijving van de vestiging, de stamgroepen, de beroepskracht-kindratio en de inzet van beroepskrachten in opleiding.

Onze vestiging

LRK Dagopvang St. Adrianusstraat: 769073323
86 kindplaatsen

52 weken dagopvang van 7.30-18.30 uur bij:

*Babygroep Bloemetjes maandag t/m vrijdag

*Babygroep Rupsjes maandag t/m donderdag

*Babygroep Hertjes maandag, dinsdag, donderdag

*Peutergroep Haasjes maandag t/m vrijdag

*Peutergroep Bijtjes maandag, dinsdag, woensdag en donderdag

40 weken peuterwerk van 8.30-12.30 uur bij:

*Peutergroep Vosjes

Eigenheid van onze vestiging

Dagopvang/peuterwerk St. Adrianusstraat is verdeeld over 6 horizontale stamgroepen en is gevestigd in hetzelfde pand als BSO St. Adrianusstraat. Elke groep heeft een aparte groepsruimte.

Korein St. Adrianusstraat werkt nauw samen met Korein Piuslaan. In de praktijk ervaren ouders, kinderen en medewerkers de locaties Korein Piuslaan en Korein St. Adrianusstraat als 1 team---1 doel: "Alles in het belang van kindontwikkeling"

Dagopvang en peuterwerk St. Adrianusstraat vormen samen met BSO St. Adrianusstraat, BSO Piuslaan en met basisschool De Wilakkers, SPIL Tuindorp.

Er heerst rust en eenheid binnen de hele locatie. Er zijn overzichtelijke groepsruimtes die praktisch zijn in gebruik. Dit geeft een vertrouwd en veilig gevoel en stimuleert de zelfstandigheid van kinderen. Door de grote ramen komt er veel licht binnen en is het gebouw transparant.

Via de hoofdingang komen ouders en kinderen binnen in onze sfeervolle, multifunctionele huiskamer. Hier is een bibliotheek waar ouders boekjes kunnen lenen voor hun kinderen. In deze ruimte gaan pedagogisch professionals regelmatig met een klein groepje kinderen een boekje lezen of een andere activiteit uitvoeren, zoals bijvoorbeeld koekjes bakken.

Babygroepen

De 3 babygroepen hebben ieder een eigen groepsruimte met daarin een grondbox en divers spel materiaal dat aansluit bij de ontwikkelbehoeftes van het kind. In elke groep is een lage kubuskast aanwezig waar de kinderen staand en zittend aan kunnen spelen. Aan iedere kant zitten vakken waar de kinderen zelf bij kunnen. Hierin bieden we wisselend spelmateriaal aan in kleine hoeveelheden, passend bij de verschillende ontwikkel fases.

Daarnaast is er bewust gekozen voor zowel hoog als laag meubilair. Hoog meubilair voor een ergonomische werkomgeving voor de pedagogisch professionals en wanneer de kinderen wat hoger zitten, overzien zij goed wat er in de groep gebeurt. Daarnaast is er laag meubilair dat de zelfstandigheid van dreumesen stimuleert. Kinderen kunnen zelf aan een tafeltje gaan zitten en een puzzeltje maken of een boterham smeren.

Bij de babygroepen gebruiken we tijdens de maaltijden stevig glaswerk en aardewerk borden. Op deze manier leren de kinderen omgaan met verschillende materialen. Wanneer de kinderen eraan toe zijn, schenken zij zelf water in een glaasje en smeren zij zelf hun boterham.

We beschikken over divers Emmi Pikler materiaal dat de motorische ontwikkeling van kinderen stimuleert. Dit materiaal rouleren we binnen de diverse babygroepen.

Alle babygroepen hebben direct toegang vanuit de groepsruimte naar een buitenruimte. De Bloemetjes en Rupsjes kunnen direct naar buiten naar de babytuin. De Hertjes kunnen direct naar buiten naar een aparte babytuin, aangrenzend aan de peutertuin.

Alle babygroepen hebben toegang tot 2 slaapkamers die vanuit de groepsruimte bereikbaar zijn. Bij de Rupsjes en Hertjes bevindt de verschoonruimte zich in de groepsruimte, bij de Bloemetjes is de verschoonruimte vanuit de groepsruimte via een schuifdeur toegankelijk. Vanuit de verschoonruimte is er toezicht op de groepsruimte.

Peutergroepen

Er zijn 2 peuter dagopvang groepen; Haasjes en Bijtjes en 1 peuterwerk groep; Vosjes. De groepen beschikken allen over royale groepsruimtes. Vanuit de dagopvang groepsruimtes zijn de slaapkamers

bereikbaar. Aangrenzend aan de groepsruimtes zijn de verschoonruimtes en de peutertoiletjes. Vanuit de verschoonruimtes is er toezicht op de groepsruimte.

Door het gebruik van laag meubilair en vloerkleden zijn duidelijke spelzones gecreëerd voor de kinderen. Daarnaast bieden we uitdagend spelmateriaal aan dat aansluit bij de ontwikkelbehoeftes van het kind. De groepsruimte van peuterwerkgroep de Vosjes wordt in de middagen gebruikt door de jongste BSO kinderen de Dino's. Het materiaal wordt per dagdeel aangepast aan de leeftijd en ontwikkelbehoeftes van de kinderen.

Lezen is een belangrijk onderdeel binnen het dagritme bij de peuters. Een makkelijke bank met rijke leeshoek mag dan ook niet ontbreken.

De lage kasten en thematafels nodigen de kinderen uit om zelfstandig materialen te pakken.

Via de hal kunnen de peuters naar de royale peupertuin gaan.

De peupertuin biedt veel uitdaging met diverse hoekjes om te ontdekken en te spelen.

Door de intensieve samenwerking met basisschool De Wilakkers verbreden de peuters hun omgeving en gaan zij regelmatig op bezoek bij een kleuterklas van basisschool De Wilakkers.

Stamgroepen

Voor onze vestiging hebben wij de volgende stamgroepen:

Naam groep	Leeftijd kinderen	Maximaal aantal kinderen	Op de volgende dagen geopend
Bloemetjes	0-2,3 jaar	14 met 3 pedagogisch professionals	Maandag t/m vrijdag
Rupsjes	0-2,3 jaar	10 met 2 pedagogisch professionals	Maandag t/m donderdag
Hertjes	0-2,3 jaar	10 met 2 pedagogisch professionals	Maandag, dinsdag, donderdag
Vosjes	2,3-4 jaar	16 met 2 pedagogisch professionals	Maandag t/m donderdag
Haasjes	2,3-4 jaar	16 met 2 pedagogisch professionals	Maandag t/m vrijdag
Bijtjes	2,3-4 jaar	16 met 2 pedagogisch professionals	Maandag t/m donderdag

Tijdens het kennismakingsgesprek vertellen we ouders met welke groepen we werken. We vertellen voor welke leeftijd elke groep is en hoe groot de groepen zijn. Ook vertellen we welke pedagogisch professionals bij elke groep horen, wanneer zij werken, en hoe we vaste pedagogisch professionals vervangen bij ziekte en vakantie. Op de vestiging is te zien wie welke dag werkt op de whiteboards naast de groepsdeuren..

Werkwijze stamgroepen.

Op onze vestiging werken we met vaste groepen kinderen en een vast team van pedagogisch professionals. De stamgroepen kennen vaste (start) momenten en herkenbare rituelen en vaste medewerkers die de kinderen kennen. Dat zorgt voor stabiliteit en een gevoel van sociale en emotionele veiligheid bij kinderen. Gedurende de week voegen wij op bepaalde momenten groepen ook samen om tegemoet te komen aan het welbevinden en betrokkenheid van kinderen en pedagogisch professionals (denk aan meer 'speelmaatjes', differentiatie in spelaanbod en flexibiliteit in organisatie van de dag). Dit gebeurt op een gestructureerde en herkenbare wijze.

Samenwerken en openen en sluiten:

Groepen Bijtjes en Haasjes werken samen tijdens het openen tussen 7.30-8.15 uur en sluiten 17.45-18.30. Dit vindt structureel plaats in de Haasjes groep.

In vakantieperiodes, op studiedagen en bij verzuim van pedagogisch professionals kunnen Bijtjes/Haasjes nauw samenwerken en wanneer het leidster/kind ratio dit toelaat, vormen zij samen 1,5 peutergroep in 2 groepsruimtes. 2 pedagogisch professionals op max. 16 kinderen en 1 pedagogisch professional op max. 8 kinderen. Ouders worden hierover vooraf geïnformeerd (mondeling of via het ouderportaal) en zij ondertekenen daarvoor vooraf een "formulier in 2 stamgroepen" voor de desbetreffende dag/periode.

Groepen Rupsjes en Bloemetjes werken samen tijdens het openen tussen 7.30-8.00 uur en sluiten 17.45-18.30 uur. Dit vindt structureel plaats in de Rupsjes groep.

De pedagogisch professional van Bloemetjes gaat vanaf 17.45 uur met de kinderen die er nog zijn, naar de Rupsjes. De pedagogisch professional waar de meeste kinderen van aanwezig zijn, blijft tot 18.30 uur.

Groep Hertjes werkt samen met de Rupsjes in vakantieperiodes en bij verzuim van vaste medewerkers.

Groep Hertjes is op maandag, dinsdag en donderdag geopend van 7.30-18.00 uur. Wanneer er na 18 uur nog kinderen van de Hertjes aanwezig zijn dan blijft de pedagogisch medewerker langer, of er wordt afgesloten samen met de Rupsjes, wanneer er daar nog kinderen zijn.

Wanneer kinderen onverhoopt niet kunnen worden opgevangen in de eigen stamgroep, worden zij opgevangen in een tweede stamgroep. Afspraken hierover worden per kind met ouders afgestemd en schriftelijk vastgelegd.

Vaste gezichten

Wanneer een vaste pedagogisch professional maximaal 4 weken uitvalt door ziekte, vakantie of verlof en er geen andere vaste professional beschikbaar is, wordt er een andere pedagogisch professional ingezet.

Om de emotionele veiligheid en stabiliteit te waarborgen, streven we ernaar het aantal andere professionals zo veel mogelijk te beperken, zorgen de vaste pedagogisch professionals voor een zorgvuldige overdracht en zetten ook de vervangende pedagogisch professionals de zes interactievaardigheden in. Ze reageren op een sensitieve en responsieve manier op de verbale en non-verbale signalen van de kinderen; ze bieden ruimte aan de eigenheid van kinderen en geven hen de mogelijkheid om zelfstandig te doen wat ze zelfstandig kunnen; ze bieden de structuur die ze nodig hebben om zelfstandig aan de slag te kunnen; ze voeren gesprekken met de kinderen, stimuleren hun ontwikkeling en begeleiden de onderlinge interacties.

Andere specifieke manieren om de emotionele veiligheid en stabiliteit op onze vestiging te waarborgen:

Wij werken naast vaste medewerkers per groep, ook met vaste teamflex. Dit zijn pedagogisch professionals die "all round" op meerdere groepen bij St. Adrianusstraat worden ingepland ter vervanging van vaste pedagogisch professionals. Zo worden zij locatiebreed een bekend gezicht voor alle kinderen van St. Adrianusstraat.

Pedagogisch professionals stemmen met ouders af wat thuis helpend is voor het kind om zich veilig te voelen. Wanneer dit bijvoorbeeld een favoriete knuffel is dan is het mogelijk dat het kind dat meeneemt naar het dagverblijf. Zo merken we soms ook dat een kindje rustig wordt wanneer er een kledingstuk van ouders in de nabijheid is of wanneer zij een muziekje horen bij het naar bed gaan. Dit zijn allemaal mogelijkheden die besproken kunnen worden om te kijken wat we eventueel ook bij het dagverblijf in kunnen zetten zodat kinderen zich veilig en geborgen voelen.

Beroepskracht-kindratio (BKR)

Net als alle vestigings van Wij zijn JONG werken wij volgens de BKR-rekentool van de Rijksoverheid. Daarmee berekenen we hoeveel pedagogisch professionals er minimaal aanwezig moeten zijn op een

groep. Is de dagopvang dagelijks tien uur of meer open, dan mag er per dag maximaal drie uur worden gewerkt met tenminste de helft van het aantal pedagogisch professionals. In ons basisrooster staat hoe de inzet van pedagogisch professionals is geregeld voor elke groep apart.

Onze gangbare personeelsdiensten en pauzetijden zien er als volgt uit:

Diensten	Pauzetijd tussen	Pauzeduur per professional
7.30 - 17.00 uur	13.00 - 15.15 uur	30 tot 45 minuten
8.00 - 17.30 uur	13.00 - 15.15 uur	30 tot 45 minuten
8.30 - 18.00 uur	13.00 - 15.15 uur	30 tot 45 minuten
9.00 - 18.30 uur	13.00 - 15.15 uur	30 tot 45 minuten

In de volgende situaties wordt afgeweken van de BKR:

Bij openen en sluiten van de groep.

Tijdens pauzes van pedagogisch professionals.

Hierbij gelden de volgende pedagogische afwegingen:

Er zijn minder kinderen aanwezig bij het openen en sluiten.

Er liggen meestal meerdere kinderen te slapen tijdens de pauzes.

De pedagogisch professional heeft overzicht en voelt zich comfortabel tijdens het afwijken van BKR, wanneer dit niet zo is dan kijken we locatiebreed wie kan ondersteunen, bijv. een stagiaire, of BBL'er.

Op de volgende manieren blijven pedagogisch professionals aandacht besteden aan de behoeften van de kinderen:

Duidelijke taakverdeling en groepsorganisatie

Duidelijk overzicht over dagritme en behoeftes van de kinderen.

Vorbereide omgeving waarin kinderen zich prettig voelen.

Beroepskrachten in opleiding, stagiairs en vrijwilligers

Naast onze professionals werken er regelmatig beroepskrachten in opleiding (BBL'ers), stagiairs en vrijwilligers op onze vestiging. We hanteren het BBL- en stagebeleid en het vrijwilligersbeleid van Wij zijn JONG.

Beroepskrachten in opleiding (BBL'ers) en stagiairs.

Op onze vestiging zijn vaak een of meer BBL'ers en stagiairs aanwezig die het vak van pedagogisch professional leren. Ze voeren verzorgings- en begeleidingstaken uit en assisteren bij activiteiten. Dat doen ze onder verantwoordelijkheid van de pedagogisch professionals. Die zijn altijd in de buurt.

Naarmate de opleiding vordert, neemt de zelfstandigheid van de BBL'ers en stagiairs toe. Elke BBL'er en stagiair heeft een interne stagebegeleider.

Bij een BBL'er die goed functioneert, wordt er vanaf 12-16 weken na start van het opleidingstraject opgebouwd in intallige inzet.

Een BBL'er wordt bij ons ook ingezet als vast gezicht op de groep. Het betreft hier BBL'ers die het eerste leerjaar van de kwalificerende opleiding aantoonbaar hebben afgerond, er is sprake van schriftelijke instemming tussen de BBL'ers, de interne stagebegeleider en de opleidingsbegeleider, het aantal in te zetten BBL'ers is beperkt tot een in de wet bepaald maximum aantal en naast deze persoon werkt altijd minimaal 1 andere gekwalificeerde beroepskracht.

Vrijwilligers.

Op onze vestiging assisteert een vrijwilliger op de groep of bij huishoudelijke werkzaamheden. Vrijwilligers worden begeleid door de pedagogisch professionals van de groep waar ze werken.

Opvoeden doen we samen.

De praktische invulling van de pijler 'Opvoeden doen we samen' heeft drie onderdelen: het contact met ouders, ons groepsmanagement, en de samenwerking met andere organisaties zoals basisscholen. Samen zetten we ons in voor de kinderen, zodat zij hun mogelijkheden en talenten optimaal kunnen ontwikkelen.

Opvoeden doen we samen – met ouders

In dit deel: kennismaken en wennen, de mentor, elkaar informeren, en samenwerken voor de ontwikkeling van kinderen.

Kennismaken en wennen

In de eerste periode leggen we de basis van de vertrouwensrelatie tussen de ouders, het kind en de pedagogisch professionals. Het ene kind heeft meer moeite met nieuwe situaties of een nieuwe omgeving dan het andere. We besteden daarom bewust aandacht aan het wennen. Hoe eerder een kind zich veilig voelt bij ons (welbevinden), hoe sneller het betrokken kan spelen. Tijdens de kennismaking zoeken we met de ouders naar een manier van wennen die prettig is voor hun kind. In de wenperiode kijken we samen naar het welbevinden en we evalueren hoe het met hun kind gaat, zodat we eventueel iets kunnen aanpassen.

De wenperiode ziet er als volgt uit:

De eerste kennismaking met de locatie bestaat uit een rondleiding waarbij aan ouders duidelijk de pedagogische werkwijze en de planning van stamgroepen wordt uitgelegd.

Zodra de inschrijving rond is neemt de pedagogisch professional contact op met de ouders om een afspraak te maken voor een intakegesprek. Tijdens dit intakegesprek is er ruimte voor ouders om te vertellen wie hun kind is, en wat zijn of haar gewoontes zijn. Tijdens dit gesprek krijgen de ouders de formulieren voor algemene gegevens mee zodat zij dit thuis in kunnen vullen en wordt er uitgelegd hoe het KIJK observatiesysteem werkt. Tevens krijgen zij informatie mee over wie er op welke groep werkt (overzicht personele bezetting).

Wenmoment:

Er is minimaal één wenmoment voor nieuwe kinderen uit de dagopvang. Voor kinderen van het peuterwerk is er geen wenmoment vooraf. Het wenmoment wordt in overleg met de mentor afgestemd. We houden de richtlijn van 2x 2 uur wennen aan. Ouders gaan tijdens het wenmoment naar huis. Indien ouders op de groep willen blijven dan wordt dit met de mentor afgestemd. Hierin kijken we altijd wat in het belang van het kind is. Is het helpend voor het kind, dan is het in overleg mogelijk dat de ouder even op de groep blijft. Is dit juist verwarrend/niet helpend voor het kind, dan stemmen we af dat de ouder naar huis gaat.

Het is belangrijk dat ouders tijdens wenmomenten in de gelegenheid zijn om kinderen eerder op te halen als de pedagogisch medewerker inschat dat dit prettiger is voor hun kind. Tijdens het wennen begeleidt de vaste pedagogisch medewerker zoveel mogelijk zelf het kind om een veilige en vertrouwde situatie te creëren. Bij de peutergroepen krijgt het kind ruimte om naar de medewerker toe te gaan waar hij/zij zich het meest veilig voelt. Tijdens wenmomenten wordt er gestreefd dat de mentor aanwezig is.

Via het ouderportaal worden de ouders op de hoogte gehouden. Natuurlijk mag de ouder tussendoor ook bellen om te vragen hoe het gaat.

Overgang van baby- naar peutergroep:

Bij het overgaan van de babygroep naar de peutergroep gaat het kind vooraf enkele keren met de babymedewerker en evt. met andere dreumesen mee naar de peutergroep. De babymedewerker speelt samen met het kind/de kinderen bij de peutergroep. Op deze manier went de dreumes in het bijzijn van een vertrouwd persoon aan de nieuwe omgeving/groepsruimte. De ouders worden geïnformeerd door de pedagogisch professional wanneer het kind overgaat naar de peutergroep.

De mentor

Ieder kind krijgt een mentor toegewezen. Dat is een van de pedagogisch professionals van de groep. De mentor is het eerste aanspreekpunt voor de ouders en voert ook het intakegesprek. Ze vertelt het kind en de ouders dan onder andere wat haar rol als mentor betekent. Allereerst volgt de mentor de ontwikkeling van het kind. Ze heeft aandacht voor het welbevinden en de betrokkenheid van het kind, en nodigt de ouders uit om daarover in gesprek te gaan. Verder streeft ze naar een soepele overgang tussen thuis en de opvang, en – als het kind vier jaar is – naar een goede overgang naar het onderwijs en de bso. Als de mentor langere tijd afwezig is, zorgen we voor vervanging. De nieuwe mentor licht de ouders daarover in. Als we een mentor toewijzen, kiezen we er een die voldoende aanwezig is tegelijkertijd met het kind. We houden ook rekening met het aantal kinderen waarvan een pedagogisch professional al mentor is.

Elkaar informeren

We vertellen ouders waar ze belangrijke informatie kunnen vinden. Daarnaast laten we weten wat hun kind bij ons doet en hoe het gaat. Als ouders behoefte hebben aan een gesprek of een vraag willen

stellen, dan maken we daar tijd voor. Wij informeren ouders, en ouders informeren ons. Want we horen graag hoe het thuis met het kind gaat. Dankzij die informatie kunnen we beter aansluiten bij (het gedrag van) het kind. Tijdens individuele contacten stemmen we goed af op alle verschillende ouders die onze vestiging bezoeken. We benaderen ook regelmatig alle ouders tegelijk als we informatie willen delen.

Breng- en haalmoment

Het breng- en haalmoment is een laagdrempelige mogelijkheid om met ouders te praten en informatie uit te wisselen over de ontwikkeling van hun kind. Daarbij letten we op privacy: als er andere ouders of kinderen in de buurt zijn, bespreken we geen privé-zaken van het kind of de ouders.

Gesprek met de mentor

Minimaal eenmaal per jaar jaar en bij VE eenmaal per half jaar heeft de mentor met ouders een gesprek over de ontwikkeling van hun kind. Als de ouders of de mentor vaker behoefte hebben aan een persoonlijk gesprek, dan maken wij daar graag een afspraak voor.

Samenwerken voor de ontwikkeling van kinderen

Opvoeden doen we samen met ouders. We sluiten aan op thuis, met een gezamenlijk doel: de ontwikkeling van kinderen verrijken. Ook voor kinderen met een VE-indicatie heeft de wederzijdse betrokkenheid een grote meerwaarde, want door samen een (taal)rijk aanbod te bieden – thuis en op de vestiging – zien we dat het kind steeds (taal)vaardiger wordt, waardoor het zich op alle gebieden positief ontwikkelt.

Hieronder lees je hoe we samenwerken en aansluiting zoeken bij de thuissituatie:

- We laten ouders bij de peutergroepen weten met welke woorden, liedjes of activiteiten/spelimpulsen we bezig zijn middels een thema brief
- We laten ouders weten hoe ze thuis bij het thema kunnen aansluiten
- We horen graag van ouders hoe thema-activiteiten thuis zijn verlopen. Want misschien hebben ouders extra ondersteuning of informatie nodig, of moeten we ons aanbod meer bij thuis laten aansluiten
- Ouders kunnen boekjes lenen bij de SPIL bibliotheek in onze centrale huiskamer
- We praten met ouders bij het halen en brengen en letten erop dat we iedereen regelmatig zien en spreken
- We laten ouders foto's en filmpjes zien op het ouderportaal
- We schrijven minimaal 2x per jaar een locatie nieuwsbrief over de lopende zaken, opvang van het kind in vakantie perioden en personele inzet. Daarnaast verschijnt er enkele keren per jaar een centrale nieuwsbrief in het ouderportaal
- Op onze facebook pagina zijn activiteiten te zien die we ondernemen in het belang van kind ontwikkeling
- We plannen minimaal 1x keer per jaar individuele oudergesprekken
- We hebben een familiemuur bij de peutergroepen
- We blijven in dialoog met ouders en samen kijken we naar de behoeftes en mogelijkheden
- Ouders van kinderen die VVE geïndiceerd zijn, worden minimaal 1x in de VE-periode uitgenodigd voor een gesprek met de vestigingsmanager van Korein, VE Coördinator BS De Wilakkers en de wijkverpleegkundige van GGD (consultatiebureau)
- Er is een ouderbeleid i.s.m. BS De Wilakkers

Opvoeden doen we samen – door groepsmanagement.

In dit deel: gedifferentieerd werken, beredeneerd werken, teamwerk, samen kinderen volgen, naar een volgende groep of naar de basisschool, signaleren van bijzonderheden, pedagogisch beleid evalueren en borgen, en pedagogische kwaliteit – onze focus voor het komende jaar.

Gedifferentieerd werken

Gedifferentieerd werken staat voor onderscheid maken en variëren. Want kinderen verschillen qua leeftijd, niveau, interesse en eigenheid. Er is ook een overeenkomst: ze zijn allemaal nieuwsgierig. Ze willen graag nieuwe dingen ontdekken en volgende stappen zetten. Door gedifferentieerd te werken, spelen we in op onderlinge verschillen en op de nieuwsgierigheid van ieder kind. In de praktijk betekent gedifferentieerd werken dat we aandacht hebben voor alle ontwikkelingsgebieden. Daar laten we onze aanpak op aansluiten. En we bieden variatie en keuze door de dag heen.

Aandacht voor alle ontwikkelingsgebieden (zie bijlage 1)

Met goed groepsmanagement zorgen we in het dagelijkse werk voor een gevarieerd aanbod. Dat aanbod sluit aan op alle ontwikkelingsgebieden. Alle ontwikkelingsgebieden hangen met elkaar samen en zijn even belangrijk.

We weten goed hoe kinderen zich ontwikkelen, en daarom begrijpen we welke variatie er nodig is in de speelleeromgeving en bij de activiteiten/spelimpulsen. We sluiten steeds aan bij waar de kinderen zijn qua leeftijd, ontwikkeling, interesse en eigenheid. Zo blijft hun betrokkenheid hoog.

Variatie en keuze

We bieden variatie en keuze in een rijke uitdagende omgeving (met gevarieerde hoeken en materialen), met ruimte voor initiatief (met afwisseling tussen vrij spel en spelimpulsen/activiteiten), en altijd in dialoog (met inzet van de pedagogische interactievaardigheden). In de volgende hoofdstukken lees je daar meer over.

Beredeneerd werken

Beredeneerd werken staat voor: weten wat we doen. We laten kinderen doelgericht 'de zone van de naaste ontwikkeling' ervaren. Dat betekent dat ze precies de juiste volgende stap kunnen zetten. Vanaf het punt waar ze nu staan in hun ontwikkeling. Hoe helpen we de kinderen daarbij? Om te beginnen leren we ze goed kennen. Dat doen we door dagelijks naar ze te kijken, met ze te praten en met ze te spelen. Daarnaast kijken we met ons kindvolgsysteem meer objectief naar een kind. Vanuit kennis over het kind plannen we vervolgens ons beredeneerde aanbod. Zo zorgen we ervoor dat alle kinderen nieuwsgierig blijven en een volgende stap kunnen zetten als ze dat willen. Wat we zien gebeuren bij de kinderen en wat we horen van de ouders, gebruiken we weer voor de volgende fase in ons beredeneerde aanbod. Zo volgen we steeds opnieuw de PDCA-cyclus van plan, do, check, act (plannen, uitvoeren, kijken hoe het werkt en bijsturen). Bij het beredeneerde aanbod gebruiken we een themaplanning/groepsplan.

Teamwerk

Een groep kinderen begeleiden vraagt om teamwerk. Wie doet welke taak en hoe verdelen we onze aandacht over de kinderen, binnen en buiten? Daar denken we samen over na. Regelmatig nemen we

ruimte voor spelbeschikbaarheid: het rustig kijken naar het spel van kinderen of het meespelen met hun spel. Zo kijken de pedagogisch professionals dagelijks naar het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen. Op grond daarvan verdelen ze hun aandacht en taken. In het teamoverleg en bij het maken van de (thema)planningen maken ze daar afspraken over. Tijdens het teamoverleg en het evalueren van de uitgevoerde (thema)planning bekijken ze hoe de taak- en rolverdeling is verlopen en hoe ze de taken en rollen de komende periode gaan verdelen.

Samen kinderen volgen

Spelende kinderen laten hun interesses en ontwikkeling zien. Door bewust te kijken naar wat kinderen bezighoudt – Wat spelen ze? Hoe spelen ze? Wat maken ze, en op welke manier? – leren we de kinderen beter kennen. We volgen hun ontwikkeling ook systematisch. Dat doen we met een (digitaal) kindvolgsysteem. We gebruiken de informatie uit het kindvolgsysteem voor keuzes en aanpassingen voor het individuele kind, de groep of de vestiging. De mentor van het kind bespreekt individuele observaties met de ouders (zie 'Opvoeden doen we samen – met ouders').

Onze vestiging gebruikt dit kind volgsysteem:

Een kind kan zich ontplooiën als het zich veilig voelt en genoeg uitdaging krijgt. Met het Kind-volgsysteem volgen onze pedagogisch professionals hoe de kinderen zich ontwikkelen én of ze nog lekker in hun vel zitten. Want dat is het allerbelangrijkste. Onze medewerkers geven ieder kind persoonlijke aandacht!

We gebruiken de methode **KIJK! 0-7 jaar** Met deze methode volgen we de ontwikkeling van kinderen in de baby- en peutergroepen.

KIJK! 0-7 jaar is een werkwijze die pedagogisch professionals en leerkrachten ondersteunt bij het observeren, registreren en stimuleren van de ontwikkeling van jonge kinderen tussen nul en zeven jaar. Er wordt gekeken naar basiskennmerken, betrokkenheid en aanwezigheid van factoren die een risico kunnen vormen voor de ontwikkeling. Daarnaast wordt er gekeken naar een groot aantal aspecten van de vroegkinderlijke ontwikkeling. Dit wordt gedaan met behulp van een aantal ontwikkelingslijnen.

KIJK! 0-7 jaar gaat over de praktijk van iedere dag. Werken met KIJK! vergroot de deskundigheid ten aanzien van het observeren van de ontwikkeling van jonge kinderen. Het helpt bovendien bij het maken van bewuste keuzes voor de manier waarop die ontwikkeling het beste ondersteunt kan worden. (Bron: <http://www.bazalt.nl/educatieve-uitgaven>)

Bij overgang van de voorschool (peutergroep) naar de basisschool heeft de leraar de beschikking over alle geregistreerde ontwikkelingsgegevens van het kind én kan op dezelfde lijnen verder met registreren.

Bij de peutergroepen worden 4x per jaar de KIJK registraties geanalyseerd en de input hieruit wordt meegenomen voor de volgende themaplanning(en). Jaarlijks worden de gegevens uit KIJK anoniem opgevraagd in opdracht van Gemeente Eindhoven. Die gegevens geven input voor de SPILmonitor wat jaarlijks wordt opgesteld in opdracht van de gemeente

Naar een volgende groep of naar de basisschool

Stroomt een kind door naar een nieuwe groep, dan zorgen we voor een geleidelijke overgang en een doorgaande lijn. We spreken wenmomenten af en de mentor draagt het kind zorgvuldig over aan de collega's van de nieuwe groep. Als een baby geen uitdaging meer vindt in de babygroep – of omgekeerd: als een kind emotioneel nog niet toe is aan een volgende groep – kan het tijdstip van doorstromen wijzigen. Dat gaat altijd in overleg met de ouders. We houden ook rekening met de samenstelling van groepen: de pedagogisch professionals moeten in staat zijn om aandacht te geven aan alle kinderen. Het belang van het kind staat altijd voorop.

Gaat een kind over naar een andere groep of vestiging, dan dragen we de kennis over het kind – vastgelegd in het kindvolgsysteem – over aan de nieuwe groep. Heeft de nieuwe groep een ander LRK-nummer, dan vraagt de mentor toestemming aan de ouders om de informatie over te dragen. Is het LRK-nummer hetzelfde, dan hoeven de ouders alleen geïnformeerd te worden (afstemming). Vervolgens neemt de mentor contact op met de mentor van de nieuwe groep. Indien gewenst plannen de oude en nieuwe mentor een persoonlijk gesprek over het kind. Bij voorkeur is daar ook een van de ouders bij.

Gaat een kind starten op de basisschool, dan draagt de mentor het kind zorgvuldig over na toestemming van de ouders. Tijdens de eerste intake op onze vestiging vragen we die toestemming al. Daarnaast stemt de mentor vóór de overdracht met de ouders af welke informatie we de school geven.

Onze vestiging zorgt voor een warme overdracht. Dat houdt in dat we de informatie persoonlijk bespreken met een direct betrokken medewerker van de basisschool.

Op onze vestiging gebruiken we voor de overdracht:

Informatie uit het kind volgsysteem en mondelinge overdracht van de mentor.

Samenwerking binnen SPIL Tuindorp:

Door de samenwerking van de kinderopvang met de basisschool binnen SPIL-centra ontstaat een doorgaande ontwikkelingslijn. Kinderopvang en onderwijs sluiten op elkaar aan, door gebruik te maken van dezelfde ontwikkelingsgerichte methodiek, volgsysteem en zorgbeleid.

Al in een vroeg stadium is de VVE coördinator betrokken bij het volgen van de ontwikkeling van peuters en kleuters. Zij komt regelmatig kijken in de groep en heeft inzage in de kind dossiers van VVE geïndiceerde kinderen. De VVE coördinator heeft een adviserende rol t.a.v. de begeleiding van peuters.

Gedurende de tijd dat het kind het SPIL centrum bezoekt, worden gegevens in het kind volgsysteem KIJKopgeslagen. Ouders hebben te allen tijde inzage in het volgsysteem.

Voordat het kind naar groep 1 van de basisschool gaat, vindt de warme overdracht plaats. Het ingevulde kind volgsysteem wordt overgedragen aan de basisschool. Ouders worden vooraf op de hoogte gesteld. Bij het intakegesprek wordt er om toestemming gevraagd of gegevens binnen het SPIL gedeeld mogen worden.

Warme overdracht binnen SPIL Tuindorp:

Voor een warme overdracht volgen we het "stroomschema warme overdracht". Dit stroomschema wordt jaarlijks geëvalueerd en bijgesteld in koppeloverleg met pedagogisch professionals en kleuterleerkrachten. Kinderen waar zorg over is bijv. over de ontwikkeling worden besproken in het

Spil Breed Zorg Overleg. Ouders worden hier altijd bij betrokken.

Stroomschema Overdracht Korein peutergroepen naar basisschool Wilakkers (8-10-2024)

Voorschool= peutergroepen Vooghschool= kleuterklassen

Signaleren van bijzonderheden

We observeren en volgen de ontwikkeling van kinderen. Bijzonderheden bespreken we altijd eerst met de ouders. Signaleren we bijzonderheden, dan gaan we te werk volgens de door Wij zijn JONG beschreven zorgstructuur¹. Waar nodig schakelen we interne of externe experts in of verwijzen we ouders door naar passende instanties. Zij kunnen duiden wat er aan de hand is en geven advies over het vervolg. Uiteraard gebeurt dat altijd in nauw overleg met de ouders en na hun toestemming. Kortom: we blijven zorgvuldig in contact met de ouders en – na hun toestemming – ook met de externe instanties en de eventuele basisschool. In het team evalueren we de signalering.

Bij vragen over de ontwikkeling en het gedrag van kinderen kunnen we – in overleg en afstemming met de ouders – deze medewerkers of instanties raadplegen:

- De pedagogisch coach
- Intern begeleider kinderopvang
- Intern begeleider BS De Wilakkers

¹ Zie werkwijze in het protocol zorgstructuur.

- Zorgcoördinator en/of ambulante medewerker KluppluZ
- Logopedist
- Centrum voor jeugd en gezin/GGD
- WIJ Generalist
- VVE Coördinator basisschool De Wilakkers
- Pedagogisch ondersteuner Lumens

3x per jaar is er een SPIL breedzorg overleg waarin een multidisciplinair team casussen met elkaar kan bespreken. Wanneer kinderen in dit overleg worden besproken, dan worden de ouders daar altijd vooraf bij betrokken.

Pedagogisch beleid en praktijk evalueren en borgen

Samen volgen we dagelijks **het welbevinden en de betrokkenheid** van kinderen in samenhang met hun ontwikkeling. Daarbij gebruiken we het kindvolgsysteem. Zitten de kinderen goed in hun vel, zijn ze ontspannen en voelen ze zich veilig? Dan zit het goed met het welbevinden. Doen de kinderen tijdens het spelen en de activiteiten nieuwe ervaringen op? Zijn ze geboeid en gefascineerd door de activiteit? Zit er uitdaging in het spel of activiteit? Dan is ook de betrokkenheid hoog.

In het Pedagogisch Kompas, het pedagogisch beleid van Wij zijn JONG, staat uitvoerig beschreven hoe **welbevinden en betrokkenheid** voor ons de belangrijkste toetsstenen zijn om de ontwikkeling van kinderen te beoordelen. De mate van welbevinden en betrokkenheid daagt ons uit om de pedagogische kwaliteit voortdurend aandacht te geven. Daarbij nemen we steeds de vier pijlers onder de loep om onze aanpak te verbeteren:

Opvoeden doen we samen – Kunnen we onze samenwerking verbeteren? Met ouders, met elkaar en met andere organisaties?

In een rijke uitdagende omgeving – Hoe rijk en uitdagend is ons aanbod?

Met ruimte voor initiatief – Bieden we voldoende keuzevrijheid? Is het dagritme afgestemd op ruimte voor initiatieven van kinderen? Zijn onze activiteiten/spelimpulsen passend en verrijkend?

Altijd in dialoog – Weten we wat kinderen beweegt, wat kinderen bezighoudt en hoe we aansluiten bij hun behoeften en belevingswereld?

Aan welbevinden en betrokkenheid zien we hoe het gaat met een kind én met onze pedagogische kwaliteit. Jaarlijks monitoren en meten we die, zodat we zicht houden op wat we kunnen aanpakken. De jaarlijkse cyclus waarmee we onze pedagogische kwaliteit borgen bestaat uit deze fasen:

- De pedagogische praktijk evalueren.
- Vanuit die evaluatie pedagogische doelen bepalen.
- Werken aan de pedagogische doelen met acties die de vier pijlers versterken (via werkoverleg, coaching en/of scholing/training).
- Het effect van onze aanpak beoordelen door te kijken naar het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen.

De pedagogische kwaliteit, praktijk en beleid monitoren we door het kijken naar welbevinden en betrokkenheid (via het kindvolgsysteem) en het monitoren van de aanpakfactoren (rijke uitdagende omgeving, altijd in dialoog, ruimte voor initiatief). Dat laatste doen wij met:

- KIJK BSO
- Pedagogisch Kompas, scannen
- Pedagogische experimenten

Jaarlijks evalueren we onze pedagogische praktijk met de PIB (Pedagogische Praktijk in Beeld).

Pedagogische kwaliteit – onze focus voor het komende jaar

In 2025 legt onze vestiging de focus op onderstaande pedagogische doelen. De doelen kunnen enigszins verschillen per team/groep.

De pedagogisch coach vult tijdens een observatie op de groep de vragenlijst van "Pedagogiek in Beeld" (PiB) online in en bespreekt deze later in overleg met het team.

De PiB is opgebouwd uit de volgende 5 thema's:

- Emotionele veiligheid
- Persoonlijke competenties
- Sociale competenties
- Overdracht van normen en waarden
- Kwaliteit van leefomgeving

De verzamelde gegevens per groep geven inzicht in wat er al goed op orde is, wat de ontwikkelpunten zijn en welke concrete doelen we kunnen opstellen per groep en per locatie.

Bij de dagopvang en peuterwerk hebben we in 2025 extra aandacht voor:

- **Intakegesprekken en wenen;** infomapjes centraal en up to date houden (VA en VM zien hier op toe)
- **Spel- en activiteiten aanbod;** Pedagogisch coach gaat samen met het team spelmaterialen inventariseren, sorteren en ordenen. Ook wordt er gecoacht op hoe spel en activiteiten aangeboden worden
- **Groepsorganisatie,** m.n. bij Vosjes en Bloemetjes i.v.m. vrij nieuwe teamsamenstelling
- **Beweegspel,** ook de peutergroepen bieden beweegactiviteiten aan in de grote gymzaal aan de Piuslaan
- **VVE speerpunten:** beredeneerd aanbod/themaplanning, met name het evalueren hiervan. Meertaligheid en TOS. Doorgaande lijn met school blijven borgen

Wij bereiken de doelen met scholing/training, coaching en teamoverleg.

Opvoeden doen we samen – met andere organisaties.

In dit deel: de doorgaande lijn met het onderwijs en samenwerken met andere organisaties.

Doorgaande lijn met het onderwijs

Hieronder lees je met welke scholen voor basisonderwijs we samenwerken en de manier waarop we dat doen. We stemmen met het onderwijs af hoe onze VE inhoudelijk aansluit op de school, en de school op ons, zodat er een doorgaande lijn ontstaat tussen de voorschoolse educatie en het basisonderwijs in groep 1. Denk aan gezamenlijke thema's, een herkenbaar ouderbeleid of een doorgaande lijn in spelmaterialen.

Naam basisschool	Samenwerking
Basisschool De Wilakkers	<p>Korein St. Adrianusstraat, Korein Piuslaan en basisschool De Wilakkers vormen samen SPIL Tuindorp.</p> <p>We hebben een gezamenlijke missie en visie, deze is na te lezen in het ouderbeleid SPIL Tuindorp.</p> <p>Er is een SPIL breedzorgoverleg waar de vestigingsmanager bij aansluit.</p> <p>Daarnaast is er 1x per jaar een koppeloverleg met de peutermedewerkers en kleuterleerkrachten. Hier stemmen we onze werkwijzen af en we borgen de doorgaande ontwikkelij.</p> <p>Er is afstemming tussen de vestigingsmanager van Korein, de directeur van school en de onderbouwcoördinator. Er wordt intensief samengewerkt met de VVE coördinator.</p> <p>Pedagogisch professionals en leerkrachten stemmen, na toestemming van ouders, met elkaar af, wanneer er bijzonderheden rondom een kind zijn en voor een warme overdracht wanneer het kind 4 jaar wordt. (zie processchema warme overdracht SPIL Tuindorp)</p> <p>4 a 5x per jaar zijn er gezamenlijke activiteiten met peuters en kleuters.</p> <p>We gebruiken hetzelfde volgsysteem KIJK 0-7 jaar. Pedagogisch professionals gaan met peuters die bijna 4 jaar zijn op bezoek naar de kleuterklas. Zowel de kleuterklassen als de peutergroepen zijn in 2022/2023 gestart met het implementeren van berekend aanbod (vernieuwde werkwijze volgens PDCA cyclus). Peuterplein en Kleuterplein wordt als "bronnenboek" gebruikt. In 2024 is dit verder geborgd. In 2025 zal er zowel bij de voor- als bij de vroegschool extra aandacht zijn voor de</p>

	evaluatie van de thema's. De toekomstige leerkracht van het kind komt op bezoek bij de peutergroep wanneer het kind bijna 4 jaar is. Samen zijn we een "lerende gemeenschap".

Samenwerken met andere organisaties

Onze vestiging werkt samen met:

- Centrum Jeugd en Gezin / GGD / Consultatiebureau
- Logopedie
- Bibliotheek Eindhoven
- SKPO
- Lumens
- WIJ-Eindhoven
- Veilig thuis
- Kluppluz
- Dynamo jongerenwerk
- Monkey Moves

In een rijke uitdagende omgeving.

In dit hoofdstuk: indeling van de ruimte, inrichting van de hoeken en plekken, geordend materiaal, buitenruimte, duidelijkheid voor ieder kind.

Indeling van de ruimte

Onze vestiging heeft een prettige, sfeervolle en rustige uitstraling. Aantrekkelijk en niet te prikkelend. De kleuren zijn bewust gebruikt. En de aankleding van de wanden sluit aan bij de leeftijd van de kinderen. Verder zorgen we voor een goed overzicht en houden we belangrijke looproutes vrij. Zo creëren we een plek waar kinderen, ouders en pedagogisch professionals zich prettig voelen.

De rijke uitdagende omgeving bevat open ruimte en hoeken/plekken die zijn ingericht voor een bepaald spel of activiteit. Voor de baby's is er bijvoorbeeld een plek voor rammelaars, een ruimte om te draaien of te kruipen, en een zachte plek. Voor dreumesen is er bijvoorbeeld een plek om speelgoed vooruit te duwen, of om alles wat in huis gebeurt na te spelen. Dankzij de gevarieerde hoeken en plekken kunnen dreumesen en peuters hun eigen keuzes maken. Waar wil ik gaan spelen? Wat zal ik daar spelen? Met wie wil ik spelen? In de VE hebben we voor de peuters hoeken of plekken voor beeldend bezig zijn (knutselplek), bouwen (bouwhoek), doen alsof (huishoek), fantasiespel met auto's, treinen, dieren,

blokjes (ministad of wereldstad), plaatjes kijken en lezen (leeshoek), puzzels en spelletjes (spelletjestafel) en vaak ook een thematafel of -hoek.

De plekken zijn afgebakend met bijvoorbeeld kasten, speelschermen, matten of tape. Dat zorgt voor duidelijkheid en concentratie. Er is ruimte voor rustig en meer actief spel, voor individueel spel en spelen in kleine groepjes en om met z'n allen te zingen. Elk kind heeft iets eigens in de ruimte, zoals een eigen vakje, kapstok, stoel of foto.

De verdeling van de speelhoeken en -ruimtes past bij de leeftijdsgroep van de kinderen. Ook de toiletruimtes bieden de mate van privacy en zelfstandigheid die bij de leeftijd past.

Inrichting van de hoeken en plekken

We zoeken, soms samen met de kinderen, naar gevarieerde materialen voor in de speelruimtes. Alle kinderen kunnen in de hoeken iets van hun niveau vinden en hebben voldoende keuze. Kinderen kunnen naast of met elkaar bezig zijn met voldoende materialen. Het materiaal wordt regelmatig aangevuld en afgewisseld. Verder zijn er in elke groep materialen en illustraties te vinden waarop verschillende culturen en rollen zichtbaar zijn. Daarnaast liggen er veilige echte materialen die passen bij de leeftijd – zoals pollepels, mutsen of een vaatdoekje – en open materiaal waar kinderen zelf betekenis aan kunnen geven zoals dozen, takken of lege melkpakken. Veilige echte en open materialen bieden extra kansen voor verdiepend spel.

Geordend materiaal

De materialen zijn overzichtelijk geplaatst en zo nodig gelabeld. Die ordening helpt onszelf, maar is ook belangrijk voor het spel van kinderen. Ze kunnen het materiaal vinden en gemakkelijk opbergen. Ook voor ouders is het handig om snel een goed overzicht te hebben. Soms bewaren kinderen gemaakte spullen een tijdje, bijvoorbeeld om er de volgende keer mee verder te gaan of om iets tentoon te stellen. Ook daar reserveren we een plek voor.

Buitenruimte

We streven naar een uitnodigende buitenspeelplaats. Buiten hebben kinderen andere spelmogelijkheden en ze doen er belangrijke ervaringen op. We leggen de nadruk op bewegen en motoriek. Buiten kunnen kinderen rennen, met de bal spelen, fietsen, met zand spelen en van alles in de natuur ontdekken. Ook buiten is er een zichtbare verdeling van de ruimte. We zorgen voor een veilige, gevarieerde ondergrond die past bij het spel – bijvoorbeeld gras, steen, zand of een ondergrond met een klein niveauverschil. Ook zorgen we voor gevarieerde buitenmaterialen die gemakkelijk te vinden en op te ruimen zijn. Elke dag willen we buiten zijn.

Duidelijkheid voor ieder kind

Een rijke uitdagende omgeving houdt in dat de indeling ook geschikt is voor kinderen die aan het wennen zijn of het Nederlands nog moeten leren. De indeling spreekt daarom grotendeels voor zich – zonder dat er mondelinge uitleg nodig is. Kinderen kunnen rustig en geconcentreerd spelen. Dankzij labels begrijpen ze waar de hoeken voor staan en wat er in de hoeken te vinden is. Er is voldoende spel materiaal dat kinderen zonder woorden kunnen gebruiken, en speelgoed dat makkelijk uit te leggen

is door iets voor te doen. Vanuit ons programma passen we de speelhoeken regelmatig aan, zodat ze passen bij de thema's of het spel. Bijvoorbeeld met andere materialen in de huishoek, andere puzzels, boeken of auto's.

Met ruimte voor initiatief.

In dit hoofdstuk: een vast maar flexibel dagritme, overgangen in het dagritme, belangrijke onderdelen in het dagritme, een begrijpelijke dagindeling voor ieder kind.

Een vast maar flexibel dagritme

Een dagritme of dagindeling is een vaste volgorde van dagelijkse gebeurtenissen. De dag is ingedeeld in herkenbare periodes met vaste onderdelen. Maar het dagritme is ook flexibel: wat de kinderen doen, staat niet tot in detail vast. Elke dag hebben ze bijvoorbeeld de ruimte om vrij te spelen. Het vrij spelen wordt afgewisseld met begeleide of geleide activiteiten/spelimpulsen. Bij vrij spelen ligt het initiatief geheel bij het kind, bij een begeleide activiteit/spelimpuls doen pedagogisch professionals met het kind mee, en bij geleide activiteiten/spelimpulsen ligt het initiatief bij ons. Met het dagritme zorgen we voor een balans tussen herhalen en nieuwe ervaringen opdoen. Bij de geleide activiteiten letten we op een goede afwisseling tussen de ontwikkelingsgebieden. En we blijven kinderen de ruimte bieden voor eigen initiatieven.

Onze globale dagindeling ziet er zo uit:

7.30-9.00 uur: kinderen worden gebracht

9.00-9.30 uur: vrij spel

9.30-10.00 uur: fruit- kringmoment

10:00 uur: verschonen/toilet moment

10.30-11.30 uur: gestructureerde activiteit en buiten spelen.

Tussen 10.00-11.00 uur en naar behoefte bij de babygroepen flesvoedingsmoment

11.30-12.15 uur: lunch

12.15-12.45 uur: vrij spel en verschoon/toilet moment

13.00 uur: slapen of activiteit in een klein groepje

Bij de babygroepen slapen kinderen vaak meerdere keren per dag naar behoefte.

15:00-15.30 uur: uit bed, verschonen en vrij spel

15.30 uur: snackmoment

16.00 uur: verschonen/toilet moment

16.30 uur: buiten spelen, vrij spel binnen of een gestructureerde activiteit

17.00-18.30 uur: ophaalmoment

Baby's en dreumesen

Het dagritme voor de jongste baby's is in de eerste maanden individueel. Ze groeien geleidelijk toe naar het groepsdagritme. Vaak geldt ook voor dreumesen nog dat het dagritme per kind een beetje wordt aangepast (een kind zit bijvoorbeeld iets korter in de kring, gaat iets eerder slapen, of gaat van tafel als het klaar is met eten).

Overgangen in het dagritme

Overgangen van het ene naar het andere onderdeel zijn snel prikkelrijk voor kinderen. Om overgangen soepel te laten verlopen, gebruiken we aantrekkelijke rituelen. Daardoor blijven de kinderen betrokken bezig en behouden de pedagogisch professionals het overzicht. Elke overgang vraagt een eigen ritueel en vorm van samenwerken.

Belangrijke onderdelen in het dagritme

De hele dag zijn er kansen om met kinderen in gesprek te gaan, met ze te spelen, samen te genieten en de ontwikkeling te ondersteunen en stimuleren. Vaak doen ontwikkelkansen zich spontaan voor. Die kansen grijpen we terwijl we naar de kinderen kijken, aansluiten bij hun spel en met ze praten. We creëren ook zelf kansen door bewust activiteiten of spelimpulsen aan te bieden. Natuurlijk blijven we ook tijdens die geplande momenten goed kijken, aansluiten en praten met de kinderen. Op die manier doen zich ontwikkelkansen voor tijdens alle onderdelen van ons dagritme. Hieronder volgt een korte uitleg over de belangrijkste onderdelen.

Vrij spel

Tijdens vrij spel kiezen de kinderen zelf waarmee, waar en met wie ze aan de slag gaan. Waar nodig verhogen de pedagogisch professionals de betrokkenheid, lokken ze een volgende ontwikkelingsstap uit, of helpen ze bij het kiezen. Gedurende de ochtend en middag is er genoeg ruimte om vrij te spelen.

Grote groep

De term 'grote groep' staat voor de momenten dat onze pedagogisch professionals samen met alle kinderen bewust gezamenlijkheid creëren. Bijvoorbeeld door samen te zingen, verhalen te vertellen, feestjes te vieren of rituelen uit te voeren. Daardoor groeit het gevoel dat we een groep zijn, bij elkaar horen en van elkaars gezelschap genieten. Tijdens de gezamenlijke activiteit blijft er ruimte voor eigen initiatieven van kinderen. Elke dag is er een moment voor de 'grote groep'.

Kleine groep

De term 'kleine groep' staat voor de momenten dat onze pedagogisch professionals bewust met een kleine groep kinderen een activiteit doen, een spelimpuls uitlokken of samenwerken. Tijdens een kleine groepsactiviteit is er veel ruimte om in te gaan op initiatieven van kinderen en om die met elkaar te delen. Pedagogisch professionals stellen de kleine groepjes regelmatig doelgericht samen. Een groepje bestaat dan bijvoorbeeld uit de oudste of de jongste kinderen, of uit kinderen die aan de slag gaan met taalontwikkeling. Soms doen alle kinderen dezelfde activiteit, in wisselende kleine groepjes. In de 'kleine groep' is er veel ruimte voor uitwisseling en aandacht voor alle kinderen. Elke dag zijn er kleine groepen waarin kinderen spelen en ontdekken. Als het mogelijk is, komen VE-peuters minimaal één keer per dag aan de beurt – in ieder geval minimaal een paar keer per week.

Eten en drinken

Elke ochtend of middag zijn er groepsmomenten waarop de kinderen samen eten en drinken. De pedagogisch professionals zorgen voor een veilig, gezellig en rustig moment. We zien de eetmomenten als een belangrijke sociale activiteit en vinden sfeer en een gezellige aankleding belangrijk. De pedagogisch professionals laten kinderen kennismaken met een gevarieerd aanbod aan smaken en texturen. Dit doen zij ontwikkelingsadequaat en in overleg met ouders. Benieuwd naar ons voedingsbeleid? Dit ligt ter inzage op onze vestiging.

Verzorgingsmoment

Verzorgingsmomenten zijn regelmatig terugkerende momenten, vaak een-op-een. Pedagogisch professionals zorgen voor aandachtige, respectvolle en rustige momenten.

Slapen

Slapen is een moment om tot rust te komen en weer op te laden. De pedagogisch professionals houden, in overleg met ouders, rekening met het slaapritme en de slaapbehoefte van kinderen.

Het slaapritme van de jongste baby's is in de eerste maanden nog individueel. Ze groeien geleidelijk toe naar het slaapritme van de groep. Het ene kind heeft meer moeite met in slaap komen dan het andere. Om de overgang naar het slaapmoment soepel te laten verlopen, gebruiken de pedagogisch professionals herkenbare rituelen. Naarmate kinderen dit kunnen, doen zij steeds meer zelf zoals omkleden, knuffeldoek pakken, in bed gaan liggen, enzovoort. Benieuwd naar ons protocol veilig slapen? Dit ligt ter inzage op onze vestiging.

Buitenspelen

Bewegen en buiten zijn is heel belangrijk voor kinderen. Buiten kunnen ze veel ervaringen opdoen. Wij laten de kinderen elke dag buitenspelen.

Een begrijpelijke dagindeling voor ieder kind

Voorspelbaarheid is voor alle kinderen belangrijk, maar vooral voor kinderen die aan het wennen zijn of de Nederlandse taal nog niet goed begrijpen. Met een heldere dagindeling weten ze snel wat er wordt verwacht. Pedagogisch professionals maken de dagindeling begrijpelijk met weinig woorden. Ze gebruiken bijvoorbeeld rituelen, zoals liedjes zingen bij het naar buiten gaan, het opruimen of het begroeten. Daarnaast gebruiken ze dagritme kaarten met pictogrammen van de dagindeling.

Altijd in dialoog.

In dialoog zijn betekent dat er interactie is tussen pedagogisch professionals en kinderen – en tussen kinderen en volwassenen onderling. De pedagogische wetenschappen onderscheiden zes interactievaardigheden. Onze pedagogisch professionals zetten die vaardigheden dagelijks in, zodat kinderen zich veilig en op hun gemak voelen en zich bij ons kunnen ontwikkelen.

De zes interactievaardigheden:

- Sensitieve responsiviteit
- Respect voor autonomie
- Structuur bieden en leidinggeven
- Praten en uitleggen
- Ontwikkeling stimuleren
- Begeleiden van onderlinge interacties

Sensitieve responsiviteit

Sensitieve responsiviteit is reageren op wat kinderen willen, denken en voelen – door oog te hebben voor signalen, non-verbaal en verbaal, en door een kind aan te voelen. Het gaat over geborgenheid bieden, een vertrouwensrelatie aangaan en kinderen erbij laten horen in een positieve groepssfeer. Voorbeelden daarvan zijn luisteren, de aai over de bol, het oogcontact, de knipoog, interesse en nieuwsgierig zijn naar het kind. Ook gaat het bij sensitieve responsiviteit over aanmoedigen en bevestigen: kinderen de mogelijkheid geven om nieuwe dingen te ontdekken. Voorbeelden daarvan zijn belangstelling tonen, betrokken zijn bij wat het kind doet, steun bieden bij moeilijke momenten en enthousiasme van het kind delen.

Respect voor autonomie

Respect voor autonomie is kinderen de ruimte geven om zelfstandig te doen wat ze zelfstandig kunnen. Respect voor autonomie is ook: kinderen de kans geven vanuit eigen interesses bezig te zijn en keuzes te maken, zelf te experimenteren en ontdekkingen te doen. Als pedagogisch professionals lokken we ideeën en initiatieven uit, betrekken we kinderen bij het bepalen van regels en afspraken, en hebben we reële verwachtingen. Kinderen voelen het wanneer ze serieus worden genomen. Dan ontwikkelen ze eigenwaarde en kunnen ze zich betrokken voelen bij de groep, het spel en de activiteiten.

Structuur bieden en leidinggeven

Door structuur te bieden orden je de wereld om kinderen heen. Alle kinderen hebben daar behoefte aan. Structuur geeft ze het houvast dat ze nodig hebben om zelfstandig aan de slag gaan. Voorbeelden daarvan zijn een overzichtelijke speelleeromgeving, een begrijpelijke dagindeling, een beperkt aantal consequente en duidelijke regels die uitgelegd worden aan kinderen, voorspelbaar en duidelijk gedrag van pedagogisch professionals en thematisch werken. Structuur bieden en leidinggeven lijkt het

tegenovergestelde van respect voor autonomie, maar ze vullen elkaar aan als ze in evenwicht zijn. Voor elke (leeftijds)groep en voor elk kind ligt dat evenwicht weer anders.

Ongewenst gedrag ombuigen naar gewenst gedrag

Hoe gaan we om met ongewenst gedrag? Kinderen willen zich geaccepteerd voelen zoals ze zijn. Inclusief hun emoties en belevingen, ook op momenten dat ze boos, druk of naar binnen gekeerd zijn. We gaan ervanuit dat het kind met zijn gedrag een bedoeling heeft, ook al is dat gedrag niet altijd effectief of gewenst. Allereerst proberen we daarom de intentie van kinderen te begrijpen. Er zijn veel redenen voor ongewenst gedrag, bijvoorbeeld niet weten dat iets niet mag, van slag zijn door een gebeurtenis, meer uitdaging nodig hebben of temperamentvol zijn. Het gedrag kan ook bij de ontwikkelingsfase horen. Het doel van ombuigen van ongewenst naar gewenst gedrag is dat het kind met (zelf)vertrouwen weer verder kan met het sturen van zijn eigen gedrag. Kinderen voelen zich ook veiliger als ze weten dat er iemand aanwezig is die ingrijpt als het even niet gaat, die ondersteunt of juist begrenst. Iemand bij wie ze kunnen checken of wat ze doen ook kan.

Er zijn veel manieren waarop pedagogisch professionals kunnen reageren op ongewenst gedrag: een non-verbale reactie geven, een grapje maken, kinderen positief herinneren aan een regel, gedrag benoemen dat gewenst is, ik-boodschappen geven over het gedrag van het kind, en soms ook negatief gedrag negeren en positief gedrag juist belonen.

Vijf stappen bij conflictoplossing

Soms hebben kinderen conflicten. Wij zien die als leermomenten voor de (sociale) ontwikkeling. Kinderen leren hun gevoel en mening te laten horen en zien. Ze leren zichzelf en de ander beter te begrijpen en oplossingen te zoeken. Daardoor leren ze sociale en morele regels. Bij een conflict zetten pedagogisch professionals vijf stappen:

1. Bij een probleem of conflict stoppen we, snel maar rustig, het ontoelaatbare gedrag. We benoemen de emoties die kinderen laten zien en geven ze zo nodig een handreiking om hun emoties op een toelaatbare manier te uiten (stoom afblazen/ruimte voor ontlasting zonder dat andere kinderen zich onveilig voelen).
2. Bij kinderen die (nog) niet goed kunnen praten, vertellen we welke gebeurtenis en emoties we hebben gezien. Oudere kinderen vertellen zelf wat er is voorgevallen. We checken daarna of we het goed hebben verwoord of begrepen.
3. We geven als objectieve bemiddelaar bij jonge kinderen één of enkele compromisvoorstellen. Zo gauw kinderen het kunnen, dragen ze zelf mogelijke oplossingen aan.
4. We letten erop dat de gekozen oplossing naar tevredenheid van alle kinderen is (de beste oplossing) en we bedenken zoveel mogelijk samen hoe we die kunnen uitvoeren.
5. Daarna volgen we de kinderen een tijdje bij het spel om te zien of het compromis of de oplossing werkt.

Praten en uitleggen

Bij deze interactievaardigheid gaat het over de taal die pedagogisch professionals gebruiken als ze kinderen begeleiden én over de manier waarop we taalvaardigheid van kinderen stimuleren. Belangrijk bij praten en uitleggen is dat kinderen de ruimte krijgen voor echte (non-)verbale gesprekken, waarbij

we het kind volgen en een rijke (non-)verbale omgeving zijn. Want kinderen leren taal door wat ze in hun omgeving horen.

Bij het praten en uitleggen sluiten we aan op de leeftijd, het ontwikkelingsniveau en de behoefte van kinderen. We passen ons tempo aan en bouwen onze uitleg logisch op, zodat kinderen de uitleg zo goed mogelijk begrijpen. Voor de kleinsten en voor anderstalige kinderen gebruiken we ter ondersteuning gebaren, mimiek, visualisaties (bijvoorbeeld dagritmekaarten), rituelen (bijvoorbeeld een vast liedje bij een overgangsmoment) en concrete materialen. Voor de wat oudere of meertalige kinderen gebruiken we steeds langere zinnen en meer gevarieerde woorden.

Contactinitiatieven

Alle kinderen zoeken regelmatig contact met (non-)verbale gedragingen. Die grote en kleine signalen vangen we zo vaak mogelijk op, zodat kinderen zelfvertrouwen en vertrouwen in anderen krijgen. Door kinderen vaker te zien, leren we hun contactinitiatieven kennen. Ook pedagogisch professionals nemen initiatieven tot contact. We vragen bijvoorbeeld aandacht voor een activiteit/spelimpuls of gebeurtenis, we betrekken de kinderen daarbij, of we beginnen gewoon een gezellig praatje.

Gesprekken

De balans tussen een-op-eengesprekken, kleine groepsgesprekken en gesprekken met de hele groep laten we aansluiten op de leeftijd. De onderlinge omgang is gebaseerd op plezier, aandacht, oprechte interesse, begrip, respect en duidelijkheid. Nederlands is de voertaal, maar in sommige werksituaties kan een pedagogisch professional een andere taal gebruiken in het belang van het kind. We creëren een positieve communicatieve sfeer door regelmatige beurtwisselingen – zowel een-op-een als in groepssituaties. Soms bouwen we gesprekken uit en doen we een beroep op het denkvermogen van kinderen. In een groepssituatie proberen we iedereen te betrekken bij wat er gebeurt. Wordt het gesprek afgesloten, dan laten we dat duidelijk weten. Ook kinderen geven (non-)verbaal aan wanneer het contact voor hen is afgelopen. Het is belangrijk voor kinderen dat wij dat zichtbaar opmerken.

Ontwikkeling stimuleren

De interactievaardigheid 'Ontwikkeling stimuleren' zetten we in tijdens allerlei situaties en activiteiten. Kinderen zijn van zichzelf al nieuwsgierige ontdekkers en onderzoekers, maar we stimuleren hun spelenderwijze ontwikkeling ook gericht. Daardoor kunnen ze extra stappen zetten en doen ze in alle ontwikkelingsgebieden ervaringen op, passend bij hun eigen tempo, interesses en mogelijkheden. In allerlei spelsituaties en activiteiten zien we volop didactische mogelijkheden. Per kind en per situatie kiezen we wat we doen: intenties en plannen van kinderen verwoorden of helpen uitvoeren, nieuwe materialen aanreiken bij een vertrouwd spel, een nieuw idee inbrengen bij een bestaand spel, open vragen stellen, samen oplossingen zoeken, indrukken verwerken, kinderen bij elkaar betrekken, meespelen, het spel voordoen, voorbeelden geven, instructie geven en nog veel meer. We helpen kinderen ook als ze iets nog niet helemaal alleen kunnen of durven. Kortom: we stimuleren de ontwikkeling op alle mogelijke manieren.

Voor kinderen met een VE-indicatie verplicht de wet ons om minimaal vier ontwikkelingsgebieden bewust aan te bieden. Op onze vestiging doen we meer: vanuit onze visie, het pedagogisch kompas, hangen alle ontwikkelingsgebieden met elkaar samen en zijn deze even belangrijk. Hoe wij deze

ontwikkelingsgebieden stimuleren op onze vestiging staat beschreven in bijlage 1. In dit hoofdstuk leggen we extra nadruk op de taalstimulering – als onderdeel van de interactievaardigheid 'Ontwikkeling stimuleren'. Want alle kinderen hebben taal nodig om stappen te kunnen zetten in alle andere ontwikkelingsgebieden.

Een kind moet zich veilig en op zijn gemak voelen, voordat de taalstimulering vanuit VE begint. Daarnaast moet het kind ontdekt hebben dat praten leuk is. Is een kind nog niet gewend? Dan zoeken we vaak contact, al is het maar even. We gaan bijvoorbeeld in op wat we denken dat het kind bedoelt, we spelen non-verbale vraag- en antwoordspelletjes of we laten gezellige praat situaties met andere kinderen zien. Is een kind gewend? Dan start de actieve taalverwerving. We zorgen voor ruimte om te oefenen en een goed taalaanbod.

Ruimte om te oefenen: als kinderen taal horen, gaan ze zelf actief patronen zoeken en regels ontdekken. Ieder kind heeft een eigen aanpak. Het ene kind praat veel, het andere luistert meer. Het ene kind zoekt patronen in de taal, het andere let eerst op de klanken. We begeleiden kinderen tijdens hun spel en de gebruikelijke activiteiten. In die situaties pikken ze nieuwe woorden op en leren ze betekenissen te begrijpen. In gesprek met kinderen die het Nederlands nog moeten leren, leggen we altijd de nadruk op wat het kind bedoelt, oftewel wat het ons wil zeggen. We corrigeren het oefen-taalgebruik niet, maar geven wel in correcte zinnen antwoord. Zo kan het kind als vanzelf weer verder oefenen en blijft het plezier van het contact voorop staan.

Taalaanbod: we onderscheiden vier fasen vanaf het moment dat het kind zich op zijn gemak voelt en praten als leuk ervaart. Wentaal, redzaamheidstaal, omgangstaal en leertaal. De woordenschat ontwikkelt zich door de fasen heen. In alle fasen is goede (non-)verbale interactie belangrijk, maar in iedere fase hebben kinderen andere (non-)verbale behoeften.

Eerste fase, wentaal: het begrijpen van de Nederlandse taal komt op gang, maar het kind spreekt het nog niet. In de wenfase bieden we een goed passend taalaanbod, zodat het begrip van het kind kan groeien. Dat doen we bijvoorbeeld door taal aan bewegen te koppelen, door steeds dezelfde zin te gebruiken als er een vast ritueel begint, en door vooral met de eerste basiswoorden te spreken. De nadruk ligt op woorden die het kind nodig heeft om zich snel op zijn gemak te voelen. In deze fase lokken we het kind niet bewust uit om al Nederlands te spreken.

Tweede fase, redzaamheidstaal: het kind begrijpt het Nederlands redelijk en het spreken is op gang gekomen. De kinderen kunnen alledaagse voorwerpen en hun eigen behoeften eenvoudig benoemen. In deze fase blijft een goed passend taalaanbod het belangrijkste. Woorden blijven zoveel mogelijk gekoppeld aan dagelijkse situaties. Daarnaast proberen we het kind uit te lokken om actief wat Nederlands te spreken. We proberen kinderen zich zekerder te laten voelen in hun initiatieven tot Nederlandstalig contact.

Derde fase, omgangstaal: het kind spreekt al redelijk Nederlands. Het gebruikt korte zinnen en kan gebeurtenissen in het heden en nabije verleden benoemen. In deze fase voeren we kleine gesprekken. Daarin verrijken we het taalgebruik van het kind met ons taalaanbod. In deze en de volgende fase

beginnen de kinderen regelmatig zelf met de interactie in het Nederlands. Bij de woordenschat letten we op de woorden die nodig zijn om mee te doen in de groep.

Vierde fase, leertaal: het kind kan praten over dingen die niet op het moment zelf aanwezig zijn, kan een verhaaltje bedenken, kan verbanden beschrijven en zich verplaatsen in de gedachten of gevoelens van een ander. Kinderen hebben in deze fase behoefte aan verbreding en verdieping van de woordenschat. Veel peuters die het Nederlands als tweede taal leren, bereiken de vierde fase in het Nederlands niet voordat ze naar school gaan.

Wij maken voor het uitbreiden van de woordenschat gebruik van:

NT2 Woordenlijst
Woorden bij het thema
Woordkaarten
Liedjes zingen
Boekjes lezen

Begeleiden van onderlinge interacties

Met deze interactievaardigheid sluiten we het hoofdstuk af. Als pedagogisch professionals begeleiden we de onderlinge interacties van kinderen en het groepsproces. Dat doen we met begrip, respect, interesse en duidelijkheid. Kinderen leren volop van elkaar, ze vullen elkaar aan en ze hebben plezier in samenzijn en erbij horen. We zetten ons in voor een groeps sfeer waarbij ieder kind zichzelf kan zijn en mee kan doen. We praten over diverse onderwerpen en we zijn nieuwsgierig naar verschillende ideeën en meningen. Verder creëren we gezamenlijkheid door bijvoorbeeld feestjes te vieren, rituelen uit te voeren, (groeps)herinneringen te koesteren met foto's en verhalen, vriendschappen te zien en te waarderen. Zelf laten we goed voorbeeldgedrag zien. Waar het kan, laten we kinderen meedenken en beslissen. Door kinderen vaak te laten werken in kleine groepen (bijvoorbeeld bij activiteiten, eten en drinken), geven we kinderen de kans om elkaar goed te leren kennen.

Overige pedagogische kwaliteitseisen.

In dit hoofdstuk: extra aspecten van het pedagogisch beleid, conform de eisen in de Wet Kinderopvang en het Besluit basisvoorwaarden voorschoolse educatie.

Activiteiten waarbij de stamgroep of stamgroepruimte verlaten wordt

Op onze vestiging verlaten de kinderen soms de stamgroep of stamgroepruimte.

Op onze locatie verlaten de kinderen de stamgroep soms

De eigen groep is voor kinderen een veilige basis. Vanuit veiligheid en vertrouwen willen kinderen hun wereld vergroten en ervaren wat er achter de vertrouwde deur gebeurt. Door soms de stamgroep te verlaten, krijgen kinderen meer ruimte om op ontdekkingstocht te gaan of te spelen met kinderen buiten de eigen groep.

Een pedagogisch professional van de babygroepen kan ervoor kiezen om met kinderen uit verschillende babygroepen een activiteit uit te voeren in een ruimte buiten de groepsruimte. Zo kan ze bijvoorbeeld naar de sfeervolle huiskamer gaan om daar een boekje te lezen.

Peutergroepen Haasjes en Bijtjes werken nauw samen. Beide groepen staan met elkaar in verbinding middels een gezamenlijke hal. De groepsdeuren staan met regelmaat open, zodat kinderen bij elkaar kunnen spelen.

Intergratie van kinderen:

Om VVE geïndiceerde kinderen en niet VVE geïndiceerde kinderen met elkaar te laten integreren organiseren wij groep overstijgende activiteiten in bijvoorbeeld de sfeervolle huiskamer of in de speelzaal van basisschool De Wilakkers. Een pedagogisch medewerker gaat dan met een klein groepje kinderen uit verschillende peutergroepen naar de huiskamer voor een activiteit. Ze kan ook kiezen voor een beweegactiviteit in de speelzaal van BS De Wilakkers, of voor een buitenactiviteit in de peupertuin. De pedagogisch professional is in het kader van de "subsidieregeling bovenformatieve inzet VVE" extra ingepland bij de peutergroepen in het basisrooster op dinsdagochtend en donderdagochtend.

Bij de volgende (spel)activiteiten verlaten de kinderen de stamgroep:

Kinderen mogen bij andere groepen spelen als dit past bij de ontwikkeling van het kind. Dit wil zeggen dat kinderen, met toestemming van pedagogisch professionals van beide groepen, bij een andere groep mogen gaan spelen. De pedagogisch professional van de groep waar het kind komt spelen begeleidt en bewaakt het spel. We houden hierbij het kind leidster ratio aan. Bij de volgende activiteiten verlaten kinderen de stamgroep:

- Workshops/activiteiten bij een andere groep of op een andere locatie
- Geplande en/of spontane uitstapjes
- Wennen in de kleuterklas of BSO
- Wennen bij de peutergroep
- Bij elkaar spelen in een andere groep
- Beweegactiviteit in de speelzaal van BS De Wilakkers

- Tijdens het Open Podium bij BS De Wilakkers
- Bij de gezamenlijke peuter- kleuteractiviteiten met BS De Wilakkers
- Bij de activiteiten in kleine groepjes die vanuit de subsidieregeling bovenformatieve inzet worden georganiseerd

Daarnaast is het in bepaalde situaties, in overleg met ouders, pedagogisch professionals en logopedie ook mogelijk dat het kind naar de logopedie gaat bij basisschool De Wilakkers. Dit is geen standaard service binnen ons SPIL centrum.

Als kinderen de stamgroep verlaten, dan is dat als volgt geregeld:

- Bij workshops op een andere groep gaan kinderen voor de workshop naar de andere groepsruimte ten tijde van de workshop. Bij de dagopvang gaan in principe de vaste pedagogisch professionals mee.
- Bij geplande en/of spontane uitstapjes gaan de kinderen altijd met een vaste/bekende pedagogisch professional mee
- De peuters gaan een kijkje nemen op school als zij bijna 4 jaar zijn. Dit is altijd onder begeleiding van een vaste pedagogisch professional van de peutergroepen
- Kinderen kunnen hun stamgroep verlaten om te gaan wennen in de groep waar zij naar doorstromen. Een vaste pedagogisch professional zal met de kinderen samen naar de andere groep gaan en daar samen de ruimte verkennen of aansluiten bij een activiteit. Wanneer een kind bij de BSO gaat wennen dan zal de pedagogisch professional van de peutergroep niet aansluiten. Het kind kan op verzoek altijd weer terug naar de peutergroep.
- Wanneer er activiteiten bij BS De Wilakkers zijn, waar ook de peuters aan deelnemen, zoals het open podium of een beweegactiviteit in de speelzaal, dan is dat altijd onder begeleiding/toezicht van een pedagogisch professional
- Wanneer kinderen gaan wennen op school of naar de logopedie gaan op school, dan wordt met alle betrokkenen (pedagogisch professionals, ouders, kind, leerkrachten, logopedist) afgestemd wie het kind brengt en haalt
- Voor de activiteiten in een klein groepje vanuit subsidieregeling bovenformatieve inzet, kiezen de vaste pedagogisch professionals welke kinderen meegaan met de pedagogisch professionals die de activiteit uitvoert. Er wordt gekeken naar het welbevinden en de ontwikkeling van kinderen. Het groepje zal bestaan uit VVE geïndiceerde en niet VVE geïndiceerde kinderen

Extra opvang afnemen

Ouders hebben bij ons de mogelijkheid voor het afnemen van extra opvang.

Kinderen komen meestal op vaste dagen naar de dagopvang. Dat is belangrijk voor de stabiliteit van de groepen, het veilige en vertrouwde gevoel van de kinderen en daarmee de pedagogische kwaliteit. Soms kan het voorkomen dat ouders extra opvang nodig hebben. Het toekennen van extra opvang is afhankelijk van hoeveel plaats er is op de groep. Extra opvang vraagt een ouder aan via het ouderportaal.

Inzet pedagogisch beleidsmedewerker/coach

Volgens de Wet Kinderopvang moet er per vestiging vijftig uur per jaar beschikbaar zijn voor pedagogisch beleid en tien uur per fte voor coaching. De pedagogisch beleidsuren zijn bestemd voor de totstandkoming en uitvoering van beleidsvoornemens (zie pedagogische kwaliteit, onze focus voor dit jaar). De coachinguren worden ingezet om pedagogisch professionals te coachen bij hun werkzaamheden.

Het wettelijk kader voorschoolse educatie vraagt een extra inzet van pedagogisch beleidsmedewerkers. Het betreft tien uur per VE-geïndiceerd kind. Die uren worden direct ingezet op de vestiging, voor coaching van medewerkers of voor pedagogische of VE-beleidsontwikkeling.

Bovenstaande uren hebben we als volgt verdeeld, waarbij alle medewerkers (inclusief flexmedewerkers en invallers) minimaal eenmaal per jaar coaching ontvangen. De uren zijn vastgesteld op peildatum 1 januari.

Vormgeving pedagogische beleidsvoornemens	De vestigingsmanager van Korein St. Adrianusstraat heeft 50 uur per jaar beschikbaar. In deze tijd wordt vormgegeven aan het ontwerpen, implementeren en het (faciliteren van) de uitvoering van het pedagogische beleid en werkplan. Hier onder vallen de volgende activiteiten:	
	<i>Het schrijven van het pedagogisch werkplan per locatie</i>	5 uur voor dagopvang
	<i>Het bespreken van het pedagogisch werkplan en het pedagogisch beleid met het team (evalueren en nieuwe doelen stellen) en de oudercommissie</i>	2 uur bij team dagopvang St. Adrianusstaat 2 uur LOC
	<i>Afstemming met de pedagogisch coach over de pedagogische- en coaching doelen 2025</i>	2 uur
	<i>Het bijwonen het Thema- overleg voor leidinggevenden over pedagogische thema's</i>	2 uur
	<i>Het voeren van Teamoverleg; gemiddeld 4 overleggen waarin onderwerpen gerelateerd aan het pedagogisch beleid besproken worden.</i>	6 uur
	<i>Het voeren van overleg met de oudercommissie</i>	2 uur
	<i>Wijkanalyse ter voorbereiding voor ouderbeleid en ouderbeleid updaten</i>	2 uur
	<i>Het ontwikkelen en implementeren van hulpmiddelen voor het team; presentaties, implementeren van aangekochte of centraal ontwikkelde materialen, ondersteunen van ontwerp van binnen- en buiteninrichting en de vertaling naar investeringen</i>	10 uur

	<i>Spelimpuls inventariseren, afstemmen en bestellen</i>	<i>2 uur</i>
	<i>De vertaling van de locatiedoelen naar scholingsbehoefte/scholingsplan</i>	<i>2 uur</i>
	<i>VVE verbeterplan en SPIL zorgjaarplan bespreken/evalueren en updaten samen met SPIL partner</i>	<i>3 uur</i>
	<i>Koppeloverleg voorbereiden samen met SPIL partner en coach en aansluiten bij koppeloverleg</i>	<i>3 uur</i>
	<i>Overleg met samenwerkingspartners over de doorgaande lijn (VVE ontwikkelingen, pedagogisch klimaat, warme overdracht Kindvolgsysteem</i>	<i>4 uur</i>
		<i>3 uur</i>
Vormgeving coaching van medewerkers	<p>Per FTE is er minimaal 10 uur coaching voor de pedagogisch professionals per jaar.</p> <p>Bij Korein St. Adrianusstraat (BSO en dagopvang) is er op peildatum 1-1-2025 19,4 FTE</p> <p>Berekening uren: $10 \text{ uur} \times 19,4 \text{ FTE} = 194 \text{ coaching per jaar van PC (pedagogisch coach)}$ Gemiddeld zal de pedagogisch coach iedere week ongeveer 3,73 uur aanwezig zijn (berekend op 52 weken) op de locatie St. Adrianusstraat (dagopvang en bso) voor coaching on the job, observeren en bespreken van PiB, individuele coaching, bijwonen van werkoverleggen, opstellen van doelen etc. Dit is exclusief VE coachingsuren. Deze berekening staat beschreven in het pedagogisch werkplan van dagopvang Korein St. Adrianusstraat.</p> <p><i>In 2025 zal de pedagogisch coach ook de kwaliteitsmonitor afnemen op de 5 thema's (Pedagogiek in Beeld). Na observatie zal er een overleg moment met de pedagogisch professionals ingepland worden om het geobserveerde met elkaar te bespreken.</i></p>	
Vormgeving van de verhoging kwaliteit van de voorschoolse educatie	<p>Aantal kinderen op peildatum 01 januari 2025: 8 VE kinderen</p> <p>8 kinderen x 10 = 80 VE coaching uren</p> <p>Wekelijks ong. 2 uur VE coaching gedurende 40 schoolweken</p> <p>De pedagogisch coach coacht de pedagogisch professional on the job. Daarnaast is de pedagogisch coach nauw betrokken bij het borgen van het beredeneerd aanbod (werkwijze PDCA cyclus) en het implementeren van de kwaliteitsmonitor Pedagogiek in Beeld (PiB)</p>	

Coaches verdelen hun uren over bijvoorbeeld werkoverleg, kind-besprekingen, inspiratiebijeenkomsten, samen formuleren van pedagogische doelen, evaluatie van pedagogische doelen en coaching on the job met teams. Coaches en managers streven gezamenlijk naar een zo efficiënt mogelijke inzet.

VE-opleidingsplan en coachingsplan

Pedagogisch professionals moeten hun VE-kennis en -vaardigheden jaarlijks onderhouden. We stellen ieder jaar een opleidingsplan en coachingplan op en voeren dat uit. Na afloop evalueren we het plan, de uitvoering en de behaalde doelstellingen. Het gaat om de volgende onderwerpen:

- Werken met programma's voor voorschoolse educatie.
- De ontwikkeling stimuleren van het jonge kind, in het bijzonder op de gebieden van taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling.
- De ontwikkeling volgen van peuters en het aanbod van voorschoolse educatie daarop afstemmen.
- Ouders betrekken bij het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen.
- De voorschoolse educatie inhoudelijk laten aansluiten op de vroegschoolse educatie vanaf 4 jaar én zorgdragen voor een zorgvuldige overgang van voorschoolse naar vroegschoolse educatie.

960 VE-uren verdelen in de periode van 2½ tot 4 jaar

Onderstaande tabellen laten zien hoe we de 960 VE-uren op onze vestiging verdelen over de dagen en weken. Het VE-aanbod omvat niet meer dan 6 uur per dag.

Op onze peuterwerkgroep Vosjes hebben wij op maandag, dinsdag, woensdag en donderdag een VE-aanbod. Een peuter met VE-indicatie neemt deel aan het VE-aanbod op de volgende manier:

Aantal weken per jaar dat het kind een VE-aanbod wordt aangeboden	Tijdstip waarop het VE-aanbod aan het kind wordt aangeboden	Aantal dagdelen (1 dag is 4 uur bij peuterwerk) per week dat het kind met een VE-indicatie minimaal het VE-aanbod bij ons volgt	Aantal uren VE-aanbod per week dat een kind met VE indicatie minimaal bij ons volgt
40 weken	8.30 uur t/m 12.30 uur	4 dagen	16 uur

Op onze dagopvanggroep(en) Haasjes en Bijtjes hebben wij op maandag, dinsdag, woensdag, donderdag, vrijdag een VE-aanbod. Een peuter met VE-indicatie neemt deel aan het VE-aanbod op de volgende manier:

Aantal weken per jaar dat het kind een VE-aanbod wordt aangeboden	Tijdstip waarop het VE-aanbod aan het kind wordt aangeboden	Aantal dagen per week dat een kind met een VE-indicatie minimaal het VE-aanbod bij ons volgt	Aantal uren VE-aanbod per week dat een kind met VE indicatie minimaal bij ons volgt
52 weken	7.30 uur t/m 13.00 uur Of 13.00-18.30 uur	3 dagen	16 uur

--	--	--	--

VVE VERWERKINGSTIJD PEDAGOGISCH PROFESSIONALS KOREIN ADRIANUSSTRAAT 2025

Taak	Tijd	Wie
Themaplanning overleg/afstemming school	1x per schooljaar Koppeloverleg met afstemming over gezamenlijke activiteiten thema's (oktober)	pedagogisch professionals en kleuter leerkrachten
Overzicht overleggen themaplanning en ouderbrief	Themaplanning 1x 6 weken 3 uur	Alle vaste pedagogisch professionals per peutergroep
Warme overdracht met school	3x per schooljaar Bij overgang van kind warme overdracht mentor/juf	pedagogisch professional en IB school Leerkrachten kleuterklassen en pedagogisch professionals peuters
Observatie KIJK en registratie	4,5 uur per week (1,5 uur per groep per week)	Alle pedagogisch professionals peutergroepen
Beheerder KIJK	1 uur per kwartaal	2 pedagogisch professionals
Groepsoverleg	1x per 6 weken 1,5 uur	Alle pedagogische professionals peutergroepen, vestigingsmanager en pedagogisch coach
Groepsrapportage	4x per jaar 3uur	1 pedagogisch professional
VVE netwerkoeverleg met SKPO	3a4x per jaar, 3 uur per keer	Pedagogisch coach en VE coördinator en pedagogisch professional
Koppel overleggen	1x per jaar 2 uur	Leerkrachten kleuterklassen en pedagogisch professionals peutergroepen
Elkaar inspireren en van elkaar leren door op groepsbezoek te gaan	1x per kwartaal 1 uur per medewerker	Leerkrachten kleuterklassen en pedagogisch professionals peutergroepen
Input leveren voor VE gesprekken met ouders, school, GGD	2x1 uur	1 pedagogisch professional
Extra VE ondersteuning	dinsdagochtend en donderdagochtend	1 pedagogisch professional
Extra overleg rondom VE	Op maat	1 pedagogisch professional

Ons VE-programma

Het VE-programma geeft ons inspiratie en houvast bij het vormgeven van ons VE-beleid. We gebruiken het programma om de ontwikkeling van kinderen gestructureerd en samenhangend te stimuleren.

Peuterplein gebruiken we als bronnenboek

Peuterplein is gericht op de brede ontwikkeling van kinderen met daarbij specifieke aandacht voor taal. Peuterplein is opgebouwd rond acht thema's. Met ieder thema zijn er voldoende spelactiviteiten. Binnen de activiteiten is differentiatie mogelijk en er wordt veel in kleine groepen gewerkt. Elk thema start met een 'wereldverkennde' activiteit, waarbij kinderen ervaringen kunnen opdoen met hun zintuigen. Elk thema sluit af met een terugblik op alle activiteiten waardoor alle geleerde woorden nog eens aan bod kunnen komen. De activiteiten binnen een thema zijn met elkaar verbonden en zorgen voor diepgang. Het thema loopt als een rode draad door het spelen, praten, denken en werken heen. En altijd doet de speelomgeving met het thema mee. Pedagogisch professionals werken bij Peuterplein graag samen met ouders aan de ontwikkeling van kinderen.

Korte beschrijving van het programma

We werken met berekend aanbod volgens de PDCA-cyclus. In de werkinstructie "Themaplanning VE" staat de werkwijze en evaluatie beschreven. Bij elk thema werken we met SLO doelen

Bijzonderheden van onze vestiging en gemeentelijke eisen

[Subsidieregeling Voorschoolse educatie, pedagogisch beleidsmedewerker en bovenformatieve inzet in de voorschoolse educatie | Lokale wet- en regelgeving](#)

Bijlage Gemeentelijke VE criteria voor voorschoolse voorzieningen in Eindhoven

Criterium	Hersteltermijn
-----------	----------------

Devoorschool voldoet aan de wettelijke vereisten.	Zoals vastgelegd in beleidsregels.
De voorschool verzorgt VE peuteropvang op vaste momenten waarin kinderen vanaf 2¼ jaar in een horizontale groepssamenstelling deelnemen.	2 maanden
Het te verzorgen VE aanbod heeft een omvang van acht uur per week voor niet-geïndiceerde peuters en zestien uur voor geïndiceerde peuters gedurende maximaal 40 schoolweken. De acht uur wordt aangeboden op minimaal twee dagen per week en maximaal zes uur per dag, de zestien uur op minimaal drie dagen per week en maximaal zes uur per dag.	1 maand
De voorschool hanteert een op het leerlingvolgsysteem van de basisschoolpartner afgestemd kindvolgsysteem.	2 maanden
Er worden beredeneerd aantoonbaar* op de individuele ontwikkeling gerichte activiteiten aangeboden, waarbij gewerkt wordt aan de vier ontwikkelingsdomeinen zoals beschreven door SLO (sociaal-emotioneel, taal, rekenen, motoriek).	2 maanden
Er worden beredeneerd aantoonbaar* op groepsniveau gerichte activiteiten aangeboden, waarbij gewerkt wordt aan de vier ontwikkelingsdomeinen zoals beschreven door SLO (sociaal-emotioneel, taal, rekenen, motoriek).	2 maanden
7a. In het pedagogisch plan is (zo concreet en toetsbaar mogelijk) de wijze waarop integratie van peuters met en zonder indicatie op de locatie wordt bevorderd (samen leren en spelen) beschreven.	3 maanden

<p>7b. De voorschool handelt in de praktijk conform de beschreven wijze waarop integratie van peuters met en zonder indicatie wordt bevorderd.</p>	
<p>De voorschoolse instelling heeft schriftelijk vastgelegd hoe pedagogische medewerkers met de aanvullend beschikbare voorbereidings- en evaluatietijd (voor- en nawerk) om dienen te gaan en handelen daar ook naar. Uit de schriftelijke vastlegging blijkt dat sprake is van planmatig (Plan-Do-Check-Act), op het verbeteren van de pedagogisch didactische aanpak gericht, handelen.</p>	<p>2 maanden</p>
<p>Het onderwijs is vanuit hun regie- en coördinatiefunctie aangewezen als eerst verantwoordelijke voor de pedagogisch didactische doorgaande lijn tussen voor- en vroegschool, het bieden van een SPILbrede ondersteuning die wordt gekenmerkt door één kind, één plan, één regisseur.</p> <p>Aan coördinatie ligt het Jaarplan SPIL ten grondslag: een van het gemeentelijk beleidskader SPIL afgeleid jaarlijks op te stellen plan over de borging van de doorgaande lijn en de wijze van samenwerken en afstemmen binnen een SPILcentrum, waarin in elk geval de volgende onderdelen aan de orde komen:</p> <p><i>voor- en vroegschoolse educatie</i></p> <p><i>zorgstructuur/zorgjaarplan</i></p> <p><i>ouderbetrokkenheid</i></p> <p>In het jaarplan zijn de doelen SMART weergegeven, inclusief de wijze waarop de voortgang gemeten wordt en een evaluatie van het</p>	<p>2 maanden</p>

jaarplan van voorgaand jaar. Ook is er een gezamenlijk ouderbeleidsplan van voor-en (vroeg)school.

Dit leidt tot de volgende eis voor een voorschool:

Er is sprake van een vastgelegde samenwerking met een SPILcentrum of basisschool. De voorschool kan deze samenwerking aantonen via het jaarplan SPIL. Indien een school niet aan bovenstaande verplichting voldoet, dient door de voorschool aangetoond te worden dat zij - van hun kant - voldoende inzet pleegt om tot deze samenwerking te komen.

Een standalone voorschool heeft een samenwerkingsovereenkomst met één of meerdere scholen en beschrijft minimaal de volgende zaken:

de wijze waarop het VE programma, het kindvolgsysteem en het VE beleid op elkaar aansluiten,

wijze waarop een 'warme' overdracht wordt gerealiseerd,

wijze waarop tussentijds terugkoppeling kan plaatsvinden,

wijze waarop de kwaliteitsmanager van de organisatie deel kan nemen aan specifiek zorgoverleg,

de wijze waarop ouders betrokken worden,

frequentie en wijze waarop de samenwerking geëvalueerd wordt.

de wijze waarop aandachtspunten uit inspecties worden afgestemd.

Jaarlijks wordt aantoonbaar gemaakt dat de samenwerking met één of meerdere scholen, wordt geëvalueerd (Plan-Do-Check-Act).

De pedagogisch beleidsmedewerker in de voorschool heeft een erkende VE basistraining succesvol afgerond.

2 maanden

Indien de pedagogisch beleidsmedewerker niet een erkende VE basistraining heeft afgerond dan dient aan de volgende voorwaarden te worden voldaan:

start met de opleiding binnen 3 maanden na indiensttreding;

de opleiding is binnen 2 jaar na start met een positief resultaat afgerond.

Bijlage 1.

De ontwikkelingsgebieden op een rij

Alle ontwikkelingsgebieden hangen met elkaar samen en zijn even belangrijk. Bij Wij zijn JONG willen we kinderen brede ervaringen op laten doen, zodat ze zich kunnen ontwikkelen tot creatieve denkers en doeners. Die ontwikkeling is voortdurend aan de gang. En alle stappen die de kinderen zetten, doen ertoe voor ons. Lees de voorbeelden per ontwikkelingsgebied en zie de kinderen groeien – van 0 tot en met 12 jaar en ouder.

De acht ontwikkelingsgebieden:

1. **De sociale en emotionele ontwikkeling.** Van goed in je vel zitten, je veilig voelen en welbevinden naar vertrouwen hebben in jezelf en anderen, samenzijn, samen spelen, belangstelling hebben voor elkaar, samen genieten, samen delen, keuzes maken, plannetjes maken en terugkijken, troosten en getroost worden, samen vieren, samen regels maken, afspraken nakomen, onenigheid oplossen, opkomen voor jezelf en de ander, je identiteit vormen door vergelijking, verantwoordelijkheid voor elkaar dragen, participeren, anderen accepteren en met anderen omgaan, competitie, genieten van elkaar, samenwerken, etc.
2. **De motorische ontwikkeling.** De grote en de kleine motoriek. Van het pakken van je voetje naar om kunnen draaien, kruipen, lopen, balanceren, de bal rollen, strepen zetten met de kwast, een autootje laten rijden, een trein vastmaken, lopen over een streep, fietsen, dansen, schrijven, fluiten, voetballen, turnen, bouwen met fijne materialen, etc. Bij het stimuleren van de grote motoriek bieden we veel bewegingsruimte in de verschillende speelhoeken van de binnen- en buitenruimte. Ook bieden we bewust activiteiten aan die beweging uitlokken. Bij de kleine motoriek hebben we aandacht voor ervaringen als: jezelf of de pop aan-en uit kleden, knopen en ritsen van jezelf of verkleedkleden open en dichtdoen, veters strikken, puzzelen met kleine en grote blokken, bouwen met losse en verbindende blokken, manipuleren met dieren en auto's, scheuren, knippen, vouwen en tekenen.
3. **Taal en communicatie/taalvaardigheid.** Van horen, huilen, kijken en brabbelen, naar luisteren, praten, een gesprek voeren, rijmen, lezen, schrijven, gedichtjes maken, verhalen bedenken en informatie tot je nemen.
Taal is een middel om uit te drukken en met anderen te delen wat je ervaart, voelt, denkt of wilt. Taal omvat spraak, dus het beheersen van klanken. Bij passieve taal gaat het om het vlot verstaan van dialogen, opdrachten, liedjes, verhalen, toneelstukjes en filmpjes.
4. **Rekenprikkel.** Van 'daar pas ik wel tussen' naar meten van de hoogte, breedte en diepte. Van rekening houden met één eigenschap tegelijk naar rekening houden met meer eigenschappen.

Van willekeurig tellen van de getallen 1, 2, 7, 5, 10 naar het uitrekenen van $4 \times 12 = 48$. Van drie blokken op elkaar zetten naar werken vanuit een bouwtekening tot er een kasteel staat. Van verschil voelen tussen zacht, hard, nat, droog, licht en zwaar naar onderscheid maken tussen kleuren, vormen, structuren, hoeveelheden, etc. We grijpen ontwikkelkansen die zich voordoen bij praktische zaken en spelsituaties zoals opruimen van speelgoed en het tafeldekken. We bieden een speelruimte en activiteiten aan die uitnodigen om eigenschappen van voorwerpen te onderzoeken (groot-klein, zwaar-licht, dik-dun, lang-kort, hoog-laag) en patronen te ontdekken, we zingen liedjes en versjes waarin maat en ritme worden ervaren en getalsnamen voorkomen, we bieden materialen aan waarbij kinderen kunnen meten en sorteren en we lokken rollenspel uit waarbij kinderen o.a. leren omgaan met (en imiteren van) kopen, verkopen en betalen.

5. **Muzikale en beeldende expressie.** Van geluiden horen, muziek luisteren, beelden en bewegingen zien en maken naar zingen, dansen, tekenen, schilderen, kleien, kleuren, structuren zien, composities maken, etc.
6. **Morele ontwikkeling en begrijpen van de sociale wereld.** Van voelen dat we van je houden en dat je erbij hoort naar voelen en weten dat je wordt gewaardeerd, nadenken over wat wel en niet mag en waarom, nadenken over wat een 'goed' mens is, nadenken over de verschillen tussen mensen, respecteren van anderen, etc.
7. **Verstandelijke ontwikkeling/denkontwikkeling.** Van doen, ervaren en ontdekken naar steeds meer concrete kennis van de mens en de wereld om je heen, abstracte begrippen, filosofische wijsheden, begrijpen van de fysische wereld – van zandkorrel tot sterrenstelsel – en de levende natuur, begrijpen hoe voorwerpen zich gedragen in allerlei situaties en combinaties met elkaar (bijvoorbeeld het effect van water op papier), de effecten van handelingen op objecten kunnen voorspellen (bijvoorbeeld hoe de bal gaat rollen), vertrouwd raken met allerlei technische en digitale middelen en -toepassingen etc.
8. **Zelfsturing en ondernemingszin.** Van willekeurig exploreren naar bewust voor je spel kiezen. Van weten wat je wilt naar initiatief nemen en stappen zetten om je doel te bereiken. Van met wilskracht iets oppakken, doelen stellen en keuzes maken naar scenario's voor acties verzinnen, afstand kunnen nemen en leren uit ervaring. Van leren omgaan met moeilijkheden en obstakels naar problemen oplossen.

Bijlage 2.

Overzicht formulieren pedagogisch werkplan

De ingevulde formulieren uit deze bijlage zijn een integraal onderdeel van dit pedagogisch werkplan.

- A. Formulier overzicht beroepskrachten in opleiding, stagiairs en vrijwilligers
- B. Formulier beschrijving rollen pedagogisch beleidsadviseur, beleidsmedewerker en pedagogisch coach
- C. Formulier overzicht jaarlijkse coaching en opleiding
- D. Formulier adviesaanvraag OC pedagogisch werkplan
- E. Formulier akkoordverklaring opvang in een 2^e basisgroep in de buitenschoolse opvang (deze is per basisgroep op te vragen wanneer dit voor een kind van toepassing is)
- Mentorschap is digitaal geregistreerd in Konnect

Bijlage 3.

Begrippenlijst

VE

VE staat voor Voorschoolse Educatie en is onderdeel van het onderwijsachterstandenbeleid. Het doel is om peuters met een mogelijke (taal)achterstand, ook wel 'doelgroepkinderen' genoemd, beter voor te bereiden op de basisschool.

LRK-nummer

Unieke registratienummer voor iedere kinderopvangvestiging. Dit nummer is opgenomen in het Landelijke Register Kinderopvang.

Beroepskracht-kindratio (BKR)

De verhouding tussen het aantal beroepskrachten en het aantal kinderen in de groep.

Bijlage 4.

Gebruikte literatuur

Boonstra, M. & IJ. Jepma (2016). *Lerenderwijs. Samenwerken aan pedagogische kwaliteit in de kinderopvang*, Springer Media B.V.

Fukkink, R., redactie (2017). *Pedagogisch curriculum voor het jonge kind in de kinderopvang*. BKK. Bohn Stafleu van Loghum, Houten.

GGD GHOR Nederland & Nederlands Jeugdinstituut (NJI), *Veldinstrument observatie pedagogische praktijk kindercentra en peuterspeelzalen december, 2014* Utrecht.

Hoex, J., (2010). *Een solide basis voor positief jeugdbeleid*. Nederlands Jeugdinstituut.

ISSA, VBJK, Mutant (2016) *Europees kader voor kwaliteit (*Nederlandse samenvatting) - European Quality Framework ECEC/ EQF*.

Keulen, van, A., Leseman, P., Wanningen, K. & Kool, C. (2015). *Kwaliteitskader voor educatie van het jonge kind*. Nuvoorlater.nl

Keulen, A. van & E. Singer (2012), *Samen verschillend. Pedagogisch kader diversiteit in kindercentra 0-13 jaar*. Reed Business, Amsterdam.

Laevers, F., Silkens, K., & Declercq, B. (2020). *Ervaringsgericht werken in de voorschoolse kinderopvang*. Lannoo.

Laevers, F., Buyse, E., Daems, M. Declercq, B. (2016). *Welbevinden en Betrokkenheid als toetsstenen voor kwaliteit in de kinderopvang* (Uitgave kennisdossier kinderopvang BKK). Utrecht: BKK.

Landelijk Pedagogenplatform Kindercentra (2017). *Bouwstenen voor een pedagogisch kwaliteitskader Kinderopvang*.

Leseman, P., Veen, A. redactie (2016). *Ontwikkeling van kinderen en relatie met kwaliteit voorschoolse instellingen. Resultaten uit het pre-COOL cohortonderzoek*. Kohnstamm Instituut.

Nederlands Consortium Kinderopvang Onderzoek. (2009). *De NCKO kwaliteitsmonitor*. SWP.

Nederlands Consortium Kinderopvang Onderzoek. (2012). *De kwaliteitsmonitor BSO*. SWP Amsterdam.

Riksen -Walraven, M. (2000). *Tijd voor kwaliteit in de kinderopvang*. Vossiuspers AUP, Amsterdam.

Schreuder, L., M. Boogaard, R. Fukkink & J. Hoex (2011), *Pedagogisch kader kindercentra 4-13 jaar*. Reed Business, Amsterdam.

Singer, E., & De Haan, D. (2021)). *Speels, liefdevol en vakkundig*. SWP.

Singer, E. & L. Kleerekoper (2009), *Pedagogisch kader kindercentra 0-4 jaar*. Elsevier gezondheidszorg, Maarssen.

Singer, E., Van Keulen, A., Saiz, A. B., & Roetman, A. (2012). *Samen verschillend*. Reed Business Education.

Strik, A., Schoemaker, J., (2018) *Interactievaardigheden. Een kindvolgende benadering*. Bon Stafleu van Loghum, Houten.

